

Diplomová práce

Životopis šermíře – série oděvních artefaktů

Studijní program:

N0212A310012 Design – textil, oděv, sklo, šperk

Autor práce:

Bc. Laura Vlčková

Vedoucí práce:

Mgr.art. Zuzana Veselá

Katedra designu

Liberec 2024

Zadání diplomové práce

Životopis šermíře – série oděvních artefaktů

Jméno a příjmení:

Bc. Laura Vlčková

Osobní číslo:

T22000040

Studijní program:

N0212A310012 Design – textil, oděv, sklo, šperk

Zadávací katedra:

Katedra designu

Akademický rok:

2023/2024

Zásady pro vypracování:

1. Rešerše na téma francouzské a německé školy šermu, včetně dobového oděvu odpovídajícího historické etapě každé školy.
2. Studijní kresby a návrhy na téma moderní "baggy" oděv.
3. Návrhy oděvních artefaktů a tvarové variace.
4. Realizace souboru oděvních artefaktů ve čtyřech siluetách.
5. Fotodokumentace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

čeština

Seznam odborné literatury:

RACIENT, Auguste. *The Costume History*. Cologne: Taschen, 2015. ISBN 9783836555401

KYBALOVÁ, Ludmila. *Středověk*. Praha: NLN – Nakladatelství lidové noviny, 2009. 9788071061465

FOGG, Marnie (ed.). *Móda: úžasný příběh fenoménu: historický vývoj, detailní vyobrazení i příběhy slavných návrhářů*. Praha: Slovart, 2015. ISBN 978807391224-6

Vedoucí práce:

Mgr.art. Zuzana Veselá
Katedra designu

Datum zadání práce:

2. října 2023

Předpokládaný termín odevzdání: 20. května 2024

L.S.

doc. Ing. Vladimír Bajzík, Ph.D.
děkan

doc. M.A. Ludmila Šíkolová
garant studijního programu

V Liberci dne 2. dubna 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. art. Zuzaně Veselé za vedení mé diplomové práce, doc. ak. mal. Svatoslavu Krotkému za věcné připomínky během tvůrčího procesu, Bc. Ondřeji Ludínovi za pomoc a rady při tvorbě výšivek a PhDr. Kateřině Noře Novákové, Ph.D. za teoretické připomínky. Dále chci poděkovat Bc. Kláře Holanové za poskytnutí prostoru, ve kterém jsem mohla zrealizovat velkou část diplomové práce. Chci také poděkovat rodině, blízkým a přátelům za podporu nejen při tvorbě diplomové práce, ale také po celou dobu studia. Děkuji také spolužačkám za přátelský přístup a příjemný kolektiv.

Anotace

Diplomová práce se zabývá realizací oděvních artefaktů pro historický šerm. Vychází z touhy autorky vlastnit jedinečný šermířský oděv, který by nebyl pouze sportovní výbavou, ale také běžně nositelným šatníkem, jehož prostřednictvím by bylo možné vystavit na odiv zálibu v tomto neobvyklém sportu. Oděvy se inspiroují historickými etapami, ve kterých vznikaly jednotlivé šermířské techniky. Trendy těchto období přenáší do současného oděvu, u kterého klade důraz na osobní vkus a styl. Vznikají tak honosné oděvní artefakty, které lze využít při šermu jako funkční sportovní oděv. Jednotlivé kusy je však také možné zařadit do běžného šatníku a nosit je jako každodenní oděv. Pomáhají navodit pocit autentičnosti a jedinečnosti, která nositelce dodá sebevědomí. Historizujícími prvky oděv upoutá oko pozorovatele a vzniká tak prostor pro dialog, ve kterém lze představit svou neobvyklou zálibu.

Klíčová slova

historický šerm, oděvní artefakt, historický oděv, výšivka, prošev

Annotation

The aim of this thesis is to create clothing artifacts for historical fencing. It comes from the need of the author to possess unique fencing gear, which would not only be sportsgear, but also a way to show interest in this unique sport. These clothings takes inspiration in historical periods, in which the given fencing techniques has developed. Trends of these periods are incorporated into current clothes, with personal style accentuation. Artifacts can be used as a functional fancy fencing gear. They can also be included into everyday wardrobe. They create feeling of authenticity and uniqueness, which raises self-esteem of the wearer. Historical elements of the garments will catch the eye of a bystander and that will create space for a dialogue, in which this unusual interest can be presented.

Key Words

historical fencing, clothing artifact, historical garment, embroidery, quilt

Obsah

I. Teoretická část

Úvod.....	10
1 Umění šermu.....	12
1. 1 Německá škola šermu.....	12
1.1.1 Charakteristika.....	12
1.1.2 Vznik.....	12
1.1.3 Vývoj.....	13
1.1.4 Zbraň.....	15
1. 2 Francouzská škola šermu.....	16
1.2.1 Charakteristika.....	16
1.2.2 Vznik.....	17
1.2.3 Vývoj.....	17
1.2.4 Duely.....	20
1.2.5 Ženy, šerm a duely.....	22
1.2.6 Zbraně.....	23
1.3 Renesance historického šermu.....	25
2 Oděv.....	26
2.1 Německý gotický oděv.....	26
2.1.1 14. století, 2. polovina.....	26
2.1.2 15. století.....	29
2.2 Francouzský oděv.....	32
2.2.1 16. století, 2. polovina.....	32
2.2.2 17. století.....	34
2.2.3 18. století.....	41
2.3 Šermířský oděv.....	46
2.3.1 Historie.....	46
2.3.2 Současnost.....	46
2.4 Vliv historického oděvu v současné módě.....	48

II. Praktická část	
3 Myšlenka.....	50
4 Idea.....	50
5 Inspirace.....	51
5.1 Historický oděv.....	51
5.1.1 Francouzský oděv.....	51
5.1.2 Německý oděv.....	53
5.2 Současný oděv.....	54
5.2.1 Baggy.....	54
5.2.2. Šermířské vybavení.....	56
6 Návrhy oděvů.....	58
6.1 První návrhová řada.....	58
6.2 Druhá návrhová řada.....	73
7 Realizace.....	85
7.1 Francouzské oděvy.....	86
7.2 Německé oděvy.....	90
8 Závěr.....	96
9 Fotodokumentace.....	98
10 Zdroje.....	109
11 Seznam použitých obrázků.....	115

Úvod

Historickému šermu se věnuji již pět let. Stále se však nepovažuji za šermíře, ale spíše za člověka se zbraní v ruce. Svou šermířskou „kariéru“ jsem započala v roce 2018. Po absolvování základního výcviku jsem navázala německou školou šermu, která se zaměřuje na boj s dlouhým mečem. Následně jsem začala navštěvovat také lekce scénického šermu, který je moderní reprodukcí historického šermu pro film, divadlo, atp. Na rozdíl od technického šermu se zaměřuje na teatrálnost a zprostředkování zážitku z boje pro diváka. Záhy jsem zjistila, že toto není cesta pro mě, že se chci učit především technice boje se zbraněmi.

Do mojí snahy stát se šermířem zasáhla v roce 2020 covidová pandemie. Po jejím skončení jsem se rozhodla soustředit se pouze na technický šerm. Nemohla jsem se ale nadále věnovat ani německé škole, a to z důvodu kolidování školního rozvrhu s časem výuky šermu. Začala jsem proto navštěvovat ateliér francouzského šermu, tedy šermu s kordem, event. fleretem. Ale i tyto lekce se začaly postupně křížit se školními povinnostmi. Má snaha zlepšovat se v šermu je tak již několik let opakovaně stoupající a klesající. Neustále si připadám jako začátečník, který se občas přehoupne za hranu mírně pokročilého, ale pak dostane ránu mečem osudu a vrací se na začátek.

Pro šermířský výcvik je nutný ochranný oděv – plastron (polstrovaná bunda či vesta), maska a rukavice. Já jsem však již od počátku pořízení této výbavy odkládala. Vlastní vinou jsem se tak odkázala k používání erárních výcvikových oděvů, které byly vzhledem k frekvenci střídání mezi účastníky opravdu nevkusně vypadající a nevábně zapáchající. Často na mě zbývala špatná velikost jak masky, tak oděvu, takže jsem ve vybavení plavala a trénink se tak stal ještě mnohem náročnějším.

Tuto svou osobní zkušenost jsem se rozhodla použít jako zdroj inspirace pro diplomovou práci. Volím osobní námět, se kterým jsem se setkala a mohu jej interpretovat na základě vlastní zkušenosti. Nejsem odborným znalcem historie šermu či šermířského vybavení. Jsem ale odborným znalcem šermu v obrovském zapáchajícím plastronu. Tímto pohledem sama sebe ironizuji a zadávám si úkol: Když neumím pořádně šermovat, tak u toho chci alespoň dobře vypadat. Chci mít

vlastní, krásný, historií inspirovaný oděv, který budu moct při výcviku použít. Chci mít ale také možnost jej nosit společně s běžným oděvem a chvástat se tím, že šermuji, stejně tak, jako se třeba fotbalisté chlubí dresy svého klubu.

Sportovní móda rozhodně spadá do současných trendů. Kladu si tedy otázku, proč by také šermířské sportovní oblečení nemohlo sledovat současné trendy a promítat se do běžného šatníku, jako jsou tepláky, tenisky a další sportovní oděvy. Beru v potaz svou fascinaci historickým oděvem. Ptám se sama sebe, proč by se měl současný oděv inspirovat pouze dekadami minulého století? Proč by nemohl sáhnout dál do historie, třeba až do 17. nebo 14. století? Při hlubším zkoumání totiž zjišťuji, že se prvky historického oděvu z předchozích století do moderní módy stále vrací, ať už je to v podobě korzetu či různě barevných nohavic u kalhot.

Záměrem diplomové práce je s nadhledem a vtipem vytvořit sérii oděvních artefaktů inspirovaných historickým oděvem, určených jak pro šerm, tak pro běžné nošení. Při tvorbě beru v potaz zmar sebe sama jako šermíře začátečníka, mapuji svou cestu a dodávám si naději, že ze mě jednou bude zkušený bojovník. Oděvem se snažím dodat si sebevědomí a odvahu ukázat, co mě baví.

Skrze diplomovou práci zkoumám oděvy a módní trendy století a území, které daly vzniknout německé a francouzské technice šermu. Ty volím z důvodu osobní zkušenosti. Historické trendy a prvky přenáším do oděvů a propojuji s moderními prvky mně blízkými, které ráda nosím. Oděvní artefakty je tak možné využít jako historií inspirovanou výcvikovou pomůcku pro šerm, která mi dodá sebevědomí a radost. Lze jej také využít k vytvoření ležérního outfitu, který mohu běžně nosit a jeho prostřednictvím vystavit na odiv zálibu v tomto neobvyklém sportu.

1 Umění šermu

Šerm je bojová technika chladnou zbraní, která se vyvíjela po celá staletí na různých územích. [1] Určité náznaky boje s chladnou zbraní můžeme díky archeologickým nálezům předpokládat už ve Starověku, první nálezy mečů jsou datovány do let 1 000–1 5000 př. n. l. S postupem času se chladné zbraně na základě dostupného materiálu měnily a zdokonalovaly. To logicky vedlo i ke změně a přizpůsobení techniky šermu. Tento fakt dal během staletí vzniknout několika různým technikám (školám) šermu. Na území Evropy jsou to např. německá, španělská, italská či francouzská škola. [1,2] Pro tuto práci jsou jako hlavní inspirační zdroj voleny německá a francouzská škola, se kterými mám osobní zkušenost.

1.1 Německá škola šermu

Pojmenování „*německá škola*“ je pouze soudobé. Tento název je souhrnem technik mistrů, kteří rozvíjeli boj s dlouhým mečem na území střední Evropy v období 14.–16. století. [2,4] Tato kapitola popisuje charakteristiku německé školy, její vznik a vývoj, a také zbraň, se kterou tato technika pracuje.

1.1.1 Charakteristika

Německá škola je technika boje s dlouhým mečem, kterým lze sekát i bodat. Charakteristické je držení zbraně oběma rukama. To ale není stálé, šermíř může podle potřeby přehmatávat. Důležité je správné zaujetí poloh, tedy správného postoje se zbraní, a plynulý přechod do další polohy. [4]

1.1.2 Vznik

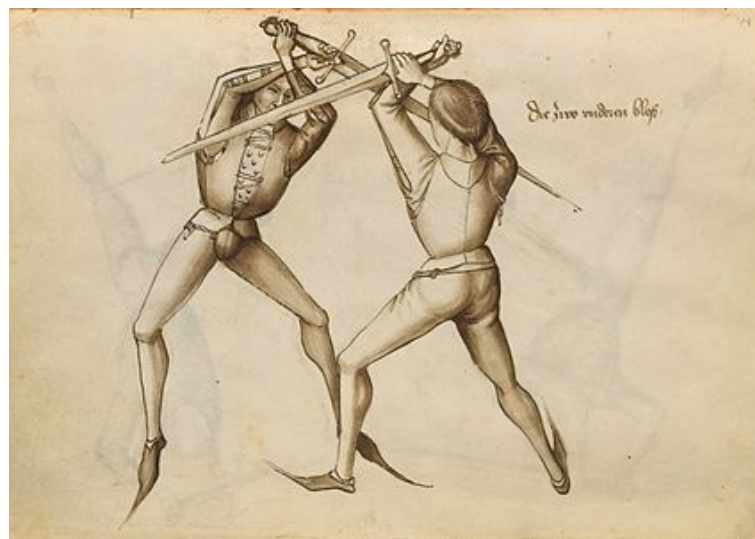
Již v raném středověku vznikají učebnice šermu, tzv. „*fechtbuchy*“. Nejvýznamnějším rukopisem je dílo německého mistra *Johanna Liechtenauera* ze 14. století. Tento rukopis je považován jako základní kámen pro umění šermu dlouhým mečem, tedy německé školy. O mistru *Liechtenaureovi* lze dohledat jen velmi málo informací, hlavním zdrojem jsou pouze navazující rukopisy jeho žáků. Ty popisují fakt, že *Liechtenauer* se nejprve sám učil u různých mistrů a poté sepsal vlastní ucelené dílo.

Toto dílo se však nepodařilo dodnes objevit, známe jej pouze z odkazů, interpretací a prepisů jeho žáků [2,4]

1.1.3 Vývoj

Liechtenauerovo učení bylo tajné a určené pouze pro jeho studenty. Text byl psán ve verších (tzv. *Zedel*), které byli schopni rozluštit pouze jeho žáci. Ti sami texty opatřovali *glosy* – poznámkami a vysvětlivkami. Díky nim je možné se v dnešní době přiblížit původnímu umění šermu. Mezi významné žáky patří mistři *Hanko Döbringer*, *Sigmund Ringeck* či *Peter von Danzig*. [4]

V 15. století vychází několik rukopisů, které se odkazují na *Liechtenauerovo* dílo, různě jej interpretují a doplňují. Jsou to např. rukopisy *Gladiatoria*, *Harnischfechbuch*, *Kodex I.6.4°3.*, *Codex Guelf 78.2 August 2°* a mnoho dalších. V letech 1509–1514 vzniká významný rukopis *MS Dresden C487*. Za jeho autora byl považován *Liechtenauerův* žák *Sigmund Ringeck*, avšak mylně. Rukopis totiž vzniká až několik let po jeho smrti. Nejvýznamnějším autorem 15. století je zřejmě *Hans Talhoffer*, který ve svých šesti svazcích podrobně popisuje středověký duelový šerm dlouhým mečem, ale také dalšími zbraněmi, např. tesákem, krátkým mečem, dřevcem atd. Zmiňuje i souboj mezi mužem a ženou. [2]

Obr. 1: Ilustrace z kodexu Cod.icon. 394a Hansa Talhoffera [29]

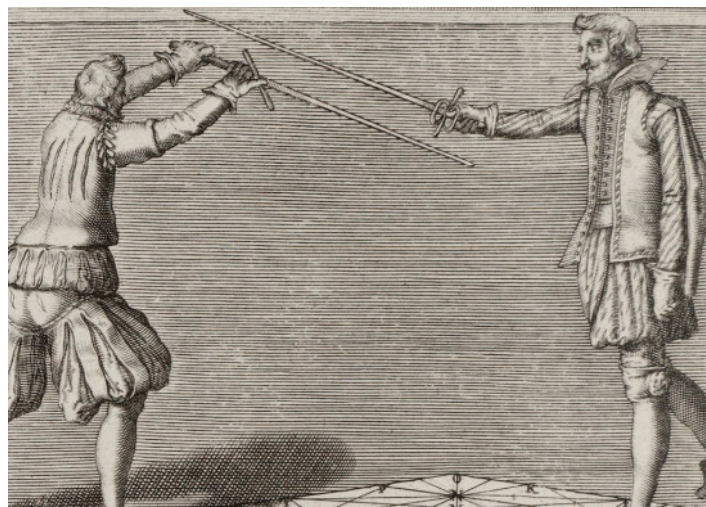
V tomto období se také objevuje pojem „*liechtenauerovská tradice*“, který používá ve své knize o šermu německý mistr Paulus Kal. Zde také vyjmenovává členy *Liechtenauerovy společnosti* (což jsou především jeho žáci). Mezi ně řadí mimo jiné také jistého *Lamprechta z Prahy* a *Hanse Spindlera ze Znojma*. Tato společnost však koncem 15. století zaniká, v důsledku rozmachu šermířských cechů. [2,4]

V 16. století je rozvoj šermířského umění spojen právě s těmito cechy. Mezi nejvýznamnější patří *Bratrstvo svatého Marka z Löwenberku*, který vzniká ve Frankfurtu, a konkurenční *Federfechtýři z Prahy*. Tyto Cechy si postupně získaly takové postavení, že pouze jim připadalo právo vyučovat umění šermu. Kdokoli se chtěl tedy stát mistrem, musel se k cechu přihlásit. [2]

K *Federfechtýřům* patřil i *Joachym Meyer*, který v roce 1570 vydává významnou knihu *Gründtliche Beschreibung der Kunst des Fechtens*, která podává dosud nejucelenější obraz o umění šermu. [2,4]

Federfechtýři odvozují svůj název od „*feder*“ – slangového pojmenování nové zbraně – rapíru. Jiná teorie říká, že je jméno posměšným pojmenováním tohoto cechu konkurenčním cechem markusáků a odkazuje na jejich snahu odlišit se tím, že nosí na klobouku péro. [2]

S příchodem nové, lehčí a svižnější zbraně rapíru je boj dlouhým mečem postupně upozaďován. Na počátku 17. století se dokonce objevují kapitoly vysvětlující, jak proti dlouhému meči bojovat rapírem. Umění německé školy je ale nakonec zcela vytlačeno italskou školou. [2,4]

Obr. 2: Souboj rapíru a meče [30]

1.1.4 Zbraň

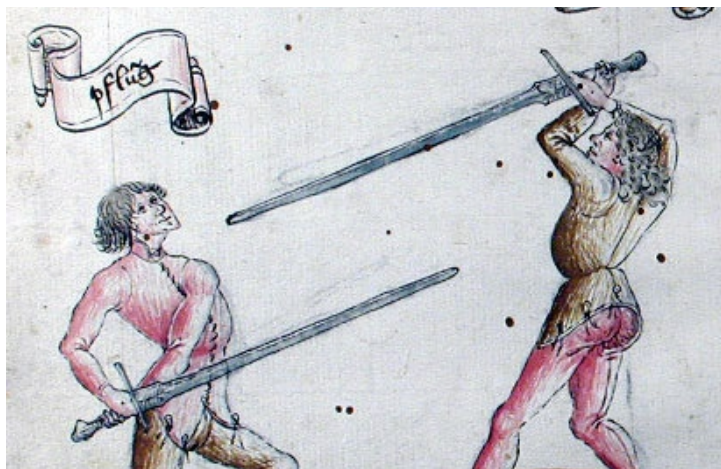
Německá škola využívá dlouhý meč, někdy také nazývaný jeden a půlruční. Vytvíjí se z menšího, jednoručního meče od konce 13. století. Podnětem je nová, propracovanější plátová zbroj. K jejímu proseknutí je třeba větší síly, té lze dosáhnout uchopením zbraně oběma rukama. Větší čepel bylo třeba vyvážit větší hlavicí, vznikají tak její nové tvary. [2,4]

Zbraň je určena pro sek i bod. Čepel je dlouhá, s ostřím po obou stranách, na konci zakončena hrotem. Čepel byla přepažena ochrannou záštitou, která s čepelí tvoří tvar kříže. Na čepeli se zhruba 30 cm pod záštitou nacházely zuby, které sloužily jako druhá záštita při nutnosti přehmátnout při útoku více dopředu. [2]

„Ve středověku představoval meč samotnou podstatu pojmu cti. Bojovník před bojem často políbil jílec, jenž mohl obsahovat i nějakou relikvii. Zabodnutý do země mohl meč posloužit jako náhrada kříže za účelem modlitby.“ [2]

V době formování německé školy neexistovala jediná daná velikost této zbraně. Meče byly vytvářeny na zakázku svého majitele, odpovídaly tedy jeho požadavkům. V tomto období jsou meče již běžně rozšířenou zbraní, kterou si může dovolit nejen vysoká vrstva. [2,4]

V 16. století přibývá k příčce záštitný prstenec, ten ale pro německou školu nemá význam a spíše při tomto druhu šermu překáží. Považovat ho lze spíše za jakýsi krok při vzniku rapíru. [4]

Obr. 3: Detail dlouhého meče z ilustrace rukopisu Petera von Danzig (1452) [31]

1.2 Francouzská škola šermu

Francouzská škola šermu je způsob boje s kordíkem. Vzniká vývojem z italské školy. [3] Tato kapitola popisuje charakteristiku francouzské školy, její vznik a vývoj a také zbraň, se kterou tato technika pracuje.

1.2.1 Charakteristika

Hlavní zbraní francouzské školy je kord. Díky této zbrani upřednostňuje technika bod před sekem. Seky se ve francouzském šermu v podstatě nevyskytují. Pohyb je díky lehké zbrani svižný a rychlý. Na jeho provedení je však kladen vysoký důraz. Důležitou roli hraje také estetika pohybu. Figury a pohyby se odehrávají v jedné linii. Důležitým prvkem je tzv. *riposta*, tzn. kryt následovaný útokem v tempu. [3]

Důležitou součástí školy jsou také pozdravy. Jedná se o zdravici soupeřů se zbraní v ruce. Pozdrav před započatím šermu patřil k mravním nezbytnostem, vyjadřoval úctu k protivníkovi a snažil se upoutat pozornost. [3]

Obr. 4: Ilustrace pozdravu z knihy *L'École des armes* (aut. Domenico Angelo Tremanondo Malevoltiho)

[32]

1.2.2 Vznik

První zmapované zmínky o šermu na území Francie pocházejí z roku 1292 a hovoří o nutnosti placení daní francouzských šermířských mistrů. V roce 1554 se zase objevují zmínky o stížnostech profesorů na to, že jejich žáci raději tráví čas v šermírnách spíše než na hodinách aritmetiky či latiny. [3]

Jako oficiální rok vzniku francouzského šermu je však považován až rok 1567. V tomto roce vzniká v Paříži královská šermířská akademie *Académie des Maistres en faits d'armes de l'Académie du Roy*. Ta byla založena králem Karlem IX., který byl sám zdatným šermířem. [3]

1.2.3 Vývoj

Členy akademie byli italští mistři. U krále byli velmi vážení a byla jim udělována velká privilegia. Mistři, vědomi si svého postavení, si záhy začali diktovat vlastní pravidla a podmínky. Tato nová verze šermu se mezi francouzskými šlechtici rychle stala velmi oblíbenou. [3]

Za skutečného otce francouzského šermu je považován mistr *Henry de Saint-Didier*. Ten roku 1573 vydává dílo „*Traicté Contenant Les Secrets Du Premier Livre Sur L'Espée Seule.*“ V něm sjednocuje šermířské znalosti a dává tak přesný základ francouzské školy. Na roveň staví body vůči sekům a uvádí techniky jejich použití. Sám v této době ještě však používá spíše zbraň sečnou. [3]

Obr. 5: Ilustrace z Didierova díla (1573) [33]

Na počátku 17. století se šerm stává prakticky národní záležitostí. V této době vládnu *Ludvík XIII.* (1610-1643) a později jeho syn *Ludvík XIV.* (1643-1715). Dochází k rozvoji Královské šermířské akademie. Hlavními šermířskými mistry jsou Francouzi, v r. 1656 dostávají královskou výsadu a pouze oni smějí v Paříži vyučovat šerm. Schopnost ovládat zbraň a první souboj jsou neodmyslitelnou součástí života mladého šlechtice. Společně s touto výsadou musí mladý šlechtic umět také jezdit na koni a tančit. Šerm se těší oblíbenosti i mezi měšťanstvem a z boje s kordíkem se postupně vyvíjí i lidová forma s tesákem, později šavlí. Ta je později zavedena jako oficiální vojenská zbraň. [2,3]

V kontextu doby a v souvislosti s králem *Ludvíkem XIII.* je nutno alespoň krátce zmínit legendární román *Alexandra Dumase Tři mušketýři*. Děj se odehrává ve Francii právě za vlády tohoto panovníka a sleduje mladého rytíře *d'Artagnana*. Předlohou byly Dumasovy apokryfní *Paměti hraběte d'Artagnana, kapitána – lieutenanta první setiny královských mušketýrů*. Autenticita Dumasových příběhů je však sporná. [1] Přesto dala kniha vzniknout nejnámější skupině šermířů na světě.

Obr. 6: *d'Artagnan a Tři mušketýři* (Maurice Leloir, 1894) [34]

Kromě slavného románu vzniká nejedna publikace o technice šermu, jejími autory jsou samotní mistři šermu. Mezi nejvýznamnější v tomto období patří např. *Toulouse, Pater*, pozdější *Charles Besnard, Philibert de la Touche, Le Perche du Coudray* či *André Wernesson Sieur de Liancour*. [3]

Mistr *André Wernesson Sieur de Liancour* je považován za jednoho z nejvýznamnějších mistrů a autorů. Díky jeho akademické práci a knize „*Maistre d'Armes ou l'exercice de l'espee seule dans sa perfection*“ z roku 1686 se francouzská škola vyvíjí a zcela se odpoutává od té italské. [3]

Source gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France

Obr. 7: Ilustrace z knihy *Maistre d'Armes ou l'exercice de l'espee seule dans sa perfection* [35]

V 18. století v období Rokoka dochází k rozšíření francouzského šermu po celé Evropě (kromě Itálie a Španělska), který se tak ocitá na svém vrcholu. Archetyp francouzského kavalíra je extrémně oblíbeným a všichni jej napodobují. Na většině dvorů se vyučuje francouzský šerm a jeho podoba je nyní ladná, elegantní, s velkým důrazem na přesnost a dokonalost pohybů. Významnými mistry v tomto období jsou *Nicolas Texier de la Boëssière*, jeho syn *Antoine Texier de la Boëssière*, *Guilliam Danet*, *Henri Francois Rousseau* či *Braimont*. [3]

V 19. století dochází k zajímavému zvratu – v roce 1845 mistr *A. J. J. Posselier* vydává knihu „*La théorie de l'escrime*“. V ní popisuje nové techniky zacházení s fleretem, zavádí novou terminologii. Tento fakt vede posléze k založení nové disciplíny – sportovního šermu. Ta je zprvu původními mistry považována

za neslýchanost a nemyslitelné odklonění od tradic. Postupně ale získávala na oblíbenosti, a tak se šerm stal čistě sportovní záležitostí. [3]

1.2.4 Duely

V souvislosti s vývojem šermu a tehdejší společnosti jako takové je také nutné zmínit významnou součást novověké šermířské historie – duel.

Až do roku 1559 byly běžným typem souboje rytířské turnaje. Ty však oficiálně doznávají konce právě v tomto roce, když jako jejich poslední oběť zemře francouzský král Jindřich II. [2]

Nové renesanční smýšlení poté kladlo čest jedince jako jeden z nejdůležitějších aspektů, a bylo nutné ji bránit. A tak se objevují renesanční duely. [1,3]

„Historikové nejsou jednotní v názoru, z čeho se nový typ duelu zrodil, zda to byl pozůstatek středověkých feudálních válek a s nimi spojeného řešení sporů zbraněmi, nebo šlo o jisté pokračování praktik duel judiciaire v redukované a okleštěné podobě, jedno však nejspíš souviselo s druhým a novoty (v tomto případě nové zbraně, způsob šermu a morální důraz na pojem cti) tradici umocnily.“ [1]

Duely se týkaly především urozených vrstev. Starý obraz rytíře upadá v zapomnění, objevuje se urozený dvořan (k jehož schopnostem patří mimo jiné i schopnost dobře se oblékat), který je pro svou čest ochoten kdykoli tasit. Pojem cti ale nabývá na takové váze, že se záminkou k duelu mohla stát sebemenší okolnost. [1,3]

Obr. 8: Počátek hádky (John Pettie, 1880) [36]

Duely se rozšiřují do takové míry, že v r. 1566 a 1569 francouzský král *Karel IX.* vydává nařízení o omezení či zákazu duelů. Ani jedna ordonace se však nesešla s úspěchem. [1,3]

Během staletí do dějin vešlo mnoho slavných duelů i duelantů. V období renesance byl prototypem duelanta slavný hrabě *Louise de Bussy d'Amboise*. [1]

Zlatý věk duelů nastává v 2. pol. 17., a poté trvá celé 18. století. V tomto období jsou duely králem *Ludvíkem XIV.* zakazovány a omezovány, tradici duelů však nezastavují. S postupem času se obměňuje jejich struktura, francouzskou školu však provázejí během celého jejího vývoje. [1]

Obr. 9: Zabití Bussyho d'Amboise (Charles de Chambes, 1864) [37]

1.2.5 Ženy, šerm a duely

V duelech se občas objevují i ženy. Do nich často vstupují převlečené za muže v duelu s mužem, či dvě ženy společně. Důvodem byla stejně tak jako u mužů nejčastěji uražená čest či láska. Za slavnou duelistku je považována Mary Read nebo poněkud kontroverzní Madelaine de Maupin, podle níž vzniká i kniha *Mademoiselle de Maupin* sepsaná autorem Théophilem Gautierem. [1]

V roce 1567 se objevuje zmínka o ženě v šermířské škole ve Strasburku. Městská kronika říká, že „*Lienhart Dollinger se svou ženou pořádali šermířskou školu, a tato žena vystupovala v mužských šatech a statečně se bila.*“ [1]

V roce 1755 zakládá v Londýně italský mistr Domenico Angelo Malevolti Tremamondo šermířskou školu. Tuto školu navštěvují i ženy, např. výrazná vévodkyně z Queensbury, madam Collie. [1]

Zajímavou postavou je také rytíř a agent Charles Geneviève Louis Auguste Timothée d'Eón de Beaumont, který se v rámci svých misí několikrát převlékl za ženu a prokazatelně se v tomto převleku účastnil i několika duelů. [1,3]

Obr. 10: Charles Geneviève Louis Auguste Timothée d'Eón de Beaumont v převleku za „rytířku d'Eon“

[38]

1.2.6 Zbraně

Jak již bylo řečeno, francouzský šerm vychází z toho italského. Italskému šermu byly položeny základy v 16. století. Do Francie byl přiveden společně s *Kateřinou Medicejskou* a jejími mistry. Zde se těšil velké oblibě. Italská škola přinesla do šermu hned několik novinek, mimo jiné i novou zbraň a způsob jejího použití. Novou zbraní se stal rapír. [2,3]

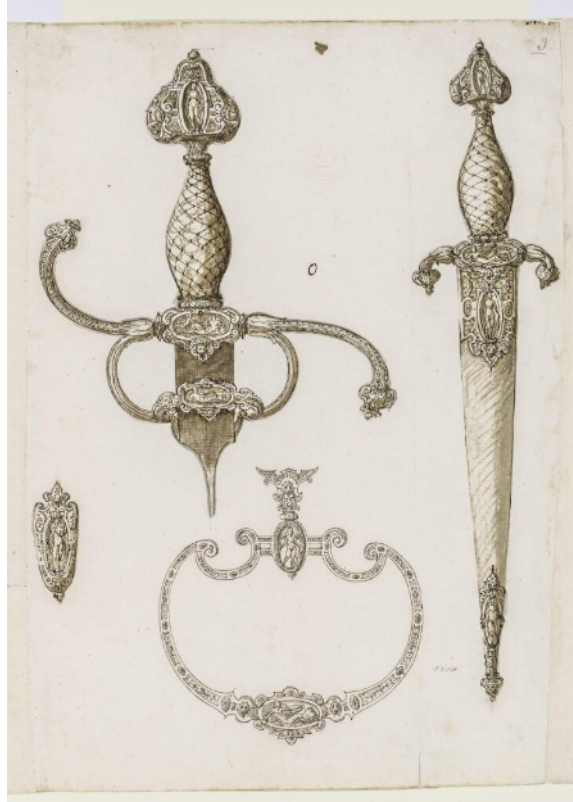

Obr. 11: Šermířský souboj s rapírem a dýkou (Percy Macquoid) [39]

Název rapír nemá jistého původu, jedna teorie odvozuje název z německého „*rappen*“ – rozpárat. Druhá teorie hovoří o odvození ze španělského názvu „*espada ropera*“ – kostýmní meč. [2]

Jedná se o zbraň o různých délkách, která může dosahovat až 140 cm. Vyvíjí se z původního sečného meče. K ochraně ruky se v kombinaci s mečem používala železná rukavice [2]. Začátkem 16. století se příčka postupně začíná prohýbat směrem k ruce a dělit se, až je postupně tvarována do koše, který celkově chrání ruku šermíře. Postupně se mění také čepel ze sečného ostří a vzniká nová, bodná zbraň. S postupem času se pak čepel odlehčuje a zužuje. [2,3]

Rapír byl doplněn levoruční dýkou, která sloužila k vyvážení dlouhé čepele rapíru, krytí bodu protivníka apod. Podobně mohl být použit i plášť přehozený přes zápěstí. Z francouzské školy jsou ale tyto aspekty odebrány a důraz je kladen na boj pouze hlavní zbraní. [1,2,3]

Obr. 12: Návrh rapíru, dýky a příslušenství, Erasmus Hornick (1560–1570) [40]

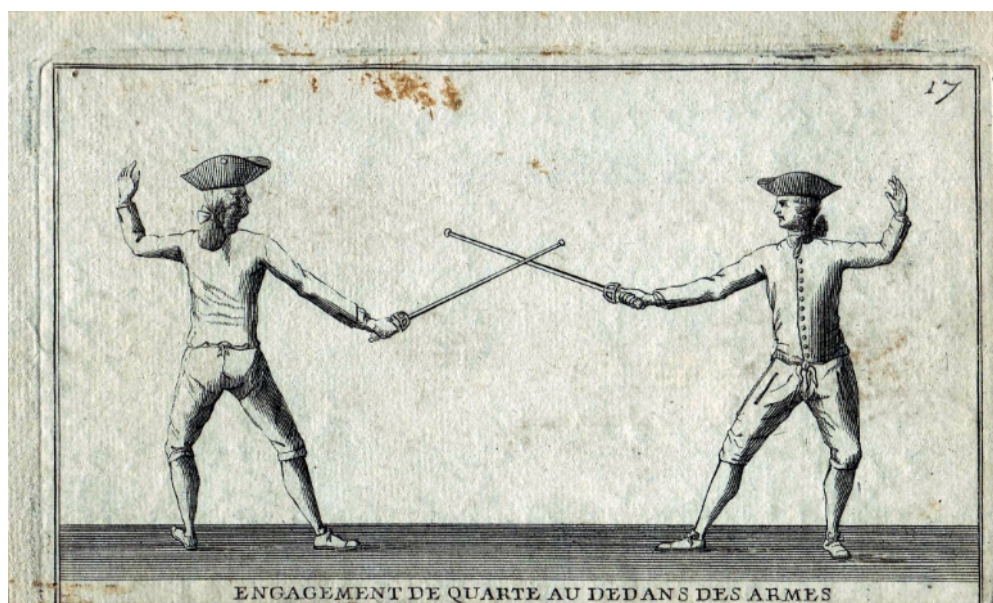
Díky své lehkosti se také rapír stává běžnou součástí oděvu, k pasu se připíná důmyslným závěsníkem, který také umožňuje v případě potřeby rychle tasit. [1,3]

V 17. století se kompletně mění vzhled zbraně. U rapíru dochází k postupnému zkracování a odlehčení čepele. Vzniká *barokní kordík*. Délka čepele se postupně ustaluje na cca 55-65 cm. Od rapíru se také liší vzhledem jílice, který je mnohem jednodušší. Tato nová zbraň se stává vysoce populární a významně přispívá k vývoji francouzského šermu. [2]

V 2. pol. 18. stol. dochází k ještě většímu odlehčení zbraně, za účelem ještě většího usnadnění ovládnutí zbraně. Ta umožňuje dokonalé a přesné pohyby a ovládnutí zbraně především prsty a zápěstím. Zbraň se stává neoddělitelnou součástí oděvu, vznikají tak různé typy kordů pro vycházku, do společnosti či k ceremonii. [3]

Velmi důležitý je také vznik fleretu, tedy cvičné zbraně. Datovat jej lze již do počátku 17. století. Fleret je ještě lehčí než kordík. Na konci zbraně je hrot opatřen kuličkou či ploškou, aby se předcházelo zranění. Díky tomu se stal výcvik šermu mnohem bezpečnějším a v podstatě položil základy pro vývoj moderního sportovního šermu. Za svůj název vděčí tvaru záštity, která připomíná květní pupenec, francouzsky *fleurette*. [3]

Obr. 13: Cvičení s fleretem (1740) [41]

1.3 Renaissance historického šermu

V 19. století se objevují snahy o navrácení historického dědictví do šermu. Za tímto hnutím stojí anglický voják, spisovatel a šermíř Alfred Hutton, který obnovuje systémy původních evropských šermířských technik. S jeho smrtí v r. 1910 však zájem o toto umění vymírá. [26]

V 2. polovině 20. století se zájem o historický šerm opět objevuje. V této době vzniká historií inspirovaný boj pro film a divadlo. V 80. a 90. letech se tento zájem šíří po území Evropy a anglicky mluvících kontinentech. Toto hnutí se souhrnně nazývá HEMA (Historical European martial arts) a oživuje historická šermířská umění dodnes. [26]

2 Oděv

V této kapitole je popsán německý gotický oděv a francouzský oděv z období 16.-18. století. Toto časové a geografické zařazení souvisí s vývojem německé a francouzské školy šermu. Protože v tomto období neexistoval oděv přímo určený k nošení při šermířském výcviku, inspirace je čerpána z běžného oděvu. U německého oděvu je to měšťanský oděv a oděv vyšších vrstev. U francouzského oděvu je to především oděv francouzského dvora, který byl v tomto období udavačem módních trendů. Na konci kapitoly se nachází krátký přehled současných módních návrhářů, jejichž práce je ovlivněna historickým oděvem a přenáší jej do současnosti. Krátce je také zmíněn šermířský oděv, jeho historie a současná podoba.

2.1 Německý gotický oděv

Kapitola začíná oděvem 2. poloviny 14. století, kdy vzniká první ucelené dílo o šermu dlouhým mečem. Následuje rešerše oděvu 15. století, ve kterém byl boj dlouhým mečem nejvíce rozšířen a získal svou klasickou podobu. V 16. století se od dlouhého meče postupně upouští, toto století je tedy spojeno již s jinými technikami šermu a je diskutováno v kapitole 2.2 *Francouzský oděv 16.-18. století* ve spojitosti s francouzskou školou šermu.

2.1.1 14. století, 2. polovina

2. polovina 14. století je na území střední Evropy dobou pozdního Středověku. Německo jako stát se začalo formovat již na počátku raného Středověku (12. stol.). Společnost je v tomto období nepříznivě ovlivněna událostmi, jako jsou morové epidemie či Stoletá válka. [10]

V pozdním středověku dochází ke stírání rozdílů mezi měšťany a stavy. Bohatší měšťané se šlechtě snaží vyrovnat oděvem, což ze stran šlechty není přijímáno velmi pozitivně. Vzniká tak hned několik nařízení a opatření, které upravují podobu oděvu (střih, množství použité textilie, ozdoby atp.). Tato opatření vznikají jako první právě v Německu - v Norimberku, Špýru, Štrasburku či Ulmu. Neuposlechnutí těchto příkazů se trestalo peněžní pokutou či zabavením onoho nevhodného šatu. V nejhorším případě,

jako tomu bylo v Ulmu, mohlo být neuposlechnutí trestáno i vyhnáním z města na jeden rok. [10]

Ve 14. století se mění přístup k oděvu. Přetrhávají se pouta s antickým oděvem, vznikají nové módní výstřelky, kterými se nositelé snaží šokovat. Móda se začíná měnit a objevují se různé módní prvky. Udavačem módy je Francie, odkud oděv přejímá i Německo. Jako německý oděv jej pak dále šíří do severních zemí. [10]

Typickým rysem středověkého oděvu na území střední Evropy jsou *miparti* (z fr. *Mi-parti* – na půl rozdělený). Oděv se dělí na půl a každá část je jinak barevná. Miparti jsou nejvíce módní na přelomu 14. a 15. století, ve vlnách se však vrací i v pozdější době. [10]

Mužský oděv

Základní spodní vrstvou je volná košile. [10]

Muži nosí *wams* – kabátec, který se používá jako spodní oděv. Pokud je *wams* nošen jako spodní vrstva pod brnění, je kabátec vycpáván. Tento fakt vede později k postupnému účelnému vycpávání ramen a hrudníků, a tedy úpravě proporcí a postavy. [10,x]

Vrchní vrstvou je tunika *lendener*. Na počátku století sahala tunika ke kolenům, nyní je však mnohem kratší a velmi přiléhavá, stěží zakrývá rozkrok. Na bocích je opatřena rozparky, zapíná se vepředu šněrováním nebo knoflíky. Tunika má nejčastěji krátký rukáv, může však být i bez rukávů. Je bohatě zdobena kovovými cvoky, kožešinou či výšivkou erbu nositele. [10,11]

Kolem boků je tunika přepásána bohatě zdobeným opaskem, na němž je pomocí řemenů připevněna zbraň, ale také další doplňky jako měšce, váčky apod. [11]

Nosí se také dlouhý kabátec, ten ale v 2. polovině 14. století ztrácí na objemu a v podstatě se podobá *wams*, je pouze o něco delší. Nosí se také různé další kabátce jako např. *hoike* (plášť přes hlavu sahající k lýtkům, často bez rukávu). [10,11]

Nohy jsou zakryty přiléhavými punčochami. Nejčastěji používaným materiálem byla kůže či vlna, později se používá jemný vlněný materiál zvaný *Scharlach*. Nohavice jsou

typicky různě barevné. Jsou střiženy a šity přesně na míru nositele. Nemají typický poklopec, oblékají se na rozparek a v pase se zavazují. [10,11]

Důležitou součástí oděvu je kapuce, která je v zadní části prodloužena do dlouhé špičky, která často volně leží na ramenou a splývá ke kolenům. Z ní se později vyvíjí točenka. [10,11]

Ženský oděv

Základem je *cotte* – šatová tunika. Ta se v polovině 14. století stává více odhalující, především v okolí hrudníku. Je velmi upnutá, od ramen až pod boky. Na stranách se šněruje. Od boků dolů se sukňe výrazně rozšiřuje díky trojúhelníkovým vsadkám. Rukávy jsou po celé délce velmi úzké, na zadní straně sepnuté knoflíky. [10,11]

Vrchní šaty mají stejný tvar jako ty spodní, liší se pouze rukáv, a to v délce a šířce. Přední strana rukávu často sahá k lokti, zatímco ta zadní spadá až hluboko ke koleni, často v poloviční šířce než samotný rukáv. [11]

Ze začátku století se také nosí svrchní oděv zvaný *sorket*. Pro něj jsou typické hluboké průramky, které odhalují spodní *cotte*. V 2. polovině 14. století však kompletně vychází z módy. [11]

Kolem roku 1400 vrcholí oblíbenost rolniček, které se nosí několik předchozích století. Našívají se na oděv, doplňky i obuv. Rozšířeny jsou především ve vyšších vrstvách, jak říká německé přísloví „*Kde jsou páni, tam zvoní rolničky*“. [10]

Obr. 14: Německý oděv 14. století [42]

2.2.2 15. století

V 15. století netvoří Evropský oděv celek. Francie přestává být po následcích stoleté války módním centrem. V Itálii se začíná objevovat renesance, která produkuje módní novinky. Značným módním vlivem je také nově vznikající burgundské vévodství a jeho dvůr. [10]

Rakouský kronikář uvádí:

"Každý se oblékal, jak se mu zachtělo. Někteří nosili kabáty ze dvou druhů materiálů. Někteří měli levý rukáv mnohem širší než pravý - dokonce širší, než byla délka celého kabátu, zatímco jiní nosili rukávy stejné šířky. Někteří vyšivali levý rukáv stuhami všech barev nebo stříbrnými korálky navlečenými na hedvábných nitích. Někteří nosili na prsou šátek různých barev s vyšívanými písmeny ve stříbře a hedvábí. Další nosili na prsou vyšívané obrázky. Někteří si nechali ušít šaty tak dlouhé, že se bez pomoci nebo bez rozepnutí spousty malých knoflíků rozmístěných po celém rukávu, prsou a břiše, nemohli obléknout ani svléknout. Někteří si k šatům přidali lemy látky jiné barvy; jiní tyto lemy nahradili zubatými a vlnitými okraji. Každý nosil na hlavě kápi, zcela vymizela původní pokrývka hlavy. Pláště byly sotva dost dlouhé, aby sahaly po boky." [12]

Mužský oděv

Základní součást mužského oděvu, nyní nazývaná *schecke*, zůstává na počátku století stejná, postupně se zkracuje. Mění se také rukávy. Získávají jakousi balonovou siluetu s prostrihem, kterým se protahovala paže. Pod tímto rukávem mohl být druhý pár rukávů, upnutých, které byly buď spojené s vrchním oděvem, nebo byly součástí spodního oděvu. [12]

Objevuje se nový typ pláště *tappert*. Je velmi široký a přetahuje se přes hlavu, šněruje se či zapíná na knoflíky. Může mít rukávy, ale také nemusí. Postupně se tento typ oděvu velmi ujímá a vznikají jeho delší i kratší podoby. [10, 12]

Obr. 15: Fáze života (Německo, 1482) [43]

Ke konci století se začínají nosit také široká roucha, která jsou však typická spíše pro vyšší šlechtu. Stříhově vychází z *houppelande* (volného košilového oděvu), který se nosí již od 14. století. Obměňují se na něm detaily, použitý materiál a zdobení. Roucho je vepředu rozstřížené a v pase přepásané opaskem. [10, 12]

Na oblibě také získávají pláště, které často vychází s půlkruhových stříhů. Plášť je často ale velmi krátký, málokdy sahá až k bokům. [12]

Ženský oděv

Dámský oděv si v základu zanechává svou podobu. Spodní šaty svůj tvar nemění, průkrčník je pouze o něco výše nad rameny a je vystřižen do hlubokého V. [13]

Vrchní šaty kopírují tvar spodních šatů. Ze začátku století zahalují krk. Jsou delší než spodní šaty. Mohou se nosit vypasované a k bokům, anebo se sukni rozšiřující se z pod prsou. Největší rozdíl nastává u rukávů, které různě mění tvary. Jsou dlouhé, vpředu otevřené a důležitým zdobným prvkem jsou jakési ozdobné výseky na lemu. [13]

Součástí je také jednoduchý široký kruhový plášť, který se nosí sepnutý sponou na jednom či obou ramenou. Umírněnost barvy a střihu tohoto pláště odděluje vyšší vrstvy od nižších, které stále touží po křiklavých výstřelcích. [13]

Obr. 16: Německé šlechtičny, 1. pol. 15. století [44]

V 2. polovině 15. století se vrchní šaty v podstatě kompletně mění. Průkrčník se snižuje a více odhaluje dekolt, v některých případech i ramena. Ideální silueta je pod prsa upnutá, poté se velmi rozšiřuje a prodlužuje do vlečky. Zdobení lemů dosahuje takové míry, že dochází k jejich omezování autoritami. Šaty s upnutou siluetou se rozšiřují pomocí širokých skládaných vsadek v předním středu, které sahají od spodního lemu až k prsům. Sklady byly v okolí hrudníku často vycpávány. Šaty mohou být rozšířeny vsadkami také v bocích a v zadním díle. V módě jsou rukávy zvané *Flügel* (křídla) a objevují se také rukávy s prostrihy. Rukávy spodních šatů jsou podle potřeby úzké či široké, krátké či dlouhé. [13]

K významné změně v ženském oděvu dochází na konci 15. století, kdy se živůtek odděluje od sukně. Vzniká tak prostor pro různé druhy živůtků a sukni, které byly následně sešity. [13]

Protože jsou svrchní šaty velmi široké, pláště se nosí jen velmi zřídka. Nosí je většinou jen vdané ženy. Mají kruhovitý tvar s několika záhyby a vyztuženým, přeloženým límcem nebo vychází z různých forem tappertu. [13]

Objevují se různé doplňky v podobě šátků, špičatých heninů, zlatých sítěk na vlasy nebo rukavic. [13]

Obr. 17: Hrací karta, 2. pol. 15. stol. [45]

Důležité je také alespoň krátce zmínit oděv rytíře. Je velmi podobný oděvu běžnému. Sestává ze spodních a vrchních tunik, k nimž se nosí kroužková zbroj. Součástí je také wams, který je řádně vycpán. Základní výzbrojí je šalír, přední a zadní plech chránící hrud', železné rukavice a kroužkový límec na ochranu krku. Přes zbroj se mohli oblékat různé typy pláštů nebo zmíněný landener se cvočky a řetízky, které sloužily k přichycení přilby a zbraně. [10,14]

2.2 Francouzský oděv

Počáteční časový úsek pro tuto rešerši je určen rokem 1567, kdy ve Francii vzniká šermířská akademie *Académie des Maistres en faits d'armes de l'Académie du Roy*. Rešerše končí oděvem 18. století, které je považováno za vrchol francouzské školy šermu. Protože je francouzský šerm především zábavou a povinností šlechty, bude rešerše čerpat především ze vznešeného dvorského oděvu. Francie prochází od 16. do 18. století mnoha změnami v odívání, mapovány jsou tedy především důležité módní momenty.

2.2.1 16. století, 2. polovina

V tomto období je v Evropě módní oděv Španělského dvora. Výjimkou není ani Francie. Ta však tento oděv obměňuje a dává mu oproti původní španělské omezující siluete volnost a změkčení. Výraznější je také zdobnost v podobě knoflíků, kontrastních materiálů, řasení apod. [6,9] V této době vládnou ve Francii *Karel IX.* (1564–1574), *Jindřich III.* (1574–1589) a *Jindřich IV.* (1610–1644).

Mužský oděv

Vrchní kabátec *Doublet* je přiléhavý, se širokými rukávy a ve předu se zapíná na knoflíky. Je delší než ten španělský, zčásti překrývá kalhoty. Okružní je nahrazeno vysokým límcem. [5, 9] V této době se do kabátů přidávají vycpávky a společně se stříhem se snaží napodobit vzhled brnění. Doublet je doplněn krátkou pelerínou. [9]

Kalhoty jsou široké a sahají nad kolena, kde jsou připevněny pomocí stužky. V porovnání se Španělskem jsou však méně objemné. Nedílnou součástí kalhot jsou punčochy a výrazný poklopec. [5, 9]

Běžným doplňkem jsou rukavice a baret. [7]

V době vlády *Jindřicha III.* se ve Francii objevuje skupina mužů s názvem *Mignon*. Tito muži se dopouštějí módních výstřelků v podobě líčidel, výrazných šperků a velmi krátkých kalhot. [7]

Obr. 18: *Mignon* na detailu z obrazu *Bál na dvoře Valois* (1880) [46]

Ženský oděv

Dámský francouzský oděv těž modifikuje ten španělský. Francouzsky se nechtějí vzdát výstřihu, proto odhalují šiji i ruce a okružní postupně vyměňují za měkký krajkový límec, který obklopuje krk v podobě vějíře. [7]

Objevuje se nová silueta se širokou sukni, trumpetovými rukávy a živůtkem ve tvaru V. Rukávy ale postupně mění tvar a zužují se. Sukně má postupně jiný tvar než ta španělská. Vycpávka věncovitého tvaru se upevňuje přímo pod pas a přes ni v měkkých záhybech splývá svrchní sukně, která má spíše tvar sudu. [7, 9]

Obr. 19: Dámský oděv za vlády Karla IX. A Jindřicha III [47]

2.2.2 17. století

První polovina 17. století přináší Třicetiletou válku. Ta však ve světě podněcuje rozmanitost a malebnost v oděvu. Ve francii vznikají pojmy jako *à la mode* či *cavalier à la mode*, což je novinka, dosud podobné pojmy popisující módní oděv neexistovaly. Ačkoli stále přetrvává španělská móda, Francie v této době výrazně přispívá k vývoji oděvu. V této době vládne Ludvík XIII. (1610–1643). [5]

Mužský oděv

Mužský oděv je shodný s tím vojenským a navzájem se ovlivňuje. Skládá se z kazaku, kalhot a širokého klobouku. [8]

Kazak (fr. *casaque*) je vypasovaný kabát, který se od pasu dolů rozšiřuje do šosů, vychází z oděvu mušketýrů a je s nimi úzce spjat. Kazak je bez rukávů. Jeho variantou s rukávy je kožený *Kolet*, jež nosí především členové lehkého jezdeckva. [8]

Pod kabátec se obléká bohatá košile s širokými rukávy a vysokými manžetami. Součástí košile je také velký zdobený límec. Tento límec předznamenává vznik pánské kravaty. [5,8]

Kalhoty vycházejí z předchozího španělského nabíraného stříhu a postupně se výrazně mění. Ztrácí na objemu a zdobnosti, přesto jsou stále rozšířené. Jediným zdobným prvkem je jakýsi *lampas* s knoflíčky. [5,8]

Běžnou součástí oděvu je také asymetricky aranžovaný plášť. Ve Francii nese název *manteau á la Balagny*, dle jména syna maršála *Balagny*. [5]

Nedílnou součástí oděvu je velký široký klobouk, tzv. *respondent*, který je zdoben peřím či liščím ocasem. [5] Důležitou součástí oděvu je také zbraň – rapír, která je k pasu připevněna závěsníkem. [8]

Obr. 20: Mužský oděv doby Ludvíka XIII. [48]

Ženský oděv

Ženská móda následuje tu pánskou svou malebností. Oděv je rozčleněn do živůtku a sukně. [5]

Živůtek se postupně vzdává španělského diktátu a uvolňuje se, ve předu stále zůstává do špičky, aby opticky prodlužoval siluetu trupu. Rukávy jsou na konci zdobené širokými manžetami. Dekolt je stále odhalován, doplněn širokým přeloženým límcem, který postupně nahrazuje okruží. [5]

Sukně je často vysazena až nad úroveň přirozeného pasu. Je široká, s volnými záhyby, podpořena třemi až čtyřmi spodničkami. Často pracuje s efektem svrchní a spodní sukně. [5]

Obr. 21: Francouzská šlechtična v roce 1650 [49]

Na přelomu 1. a 2. poloviny 17. století se Francie stává hlavním udavačem Evropských trendů. Hlavní postavou je *Ludvík XIV.* a jeho dvůr. O proslulost francouzské módy a textilu se ale také zaslouhuje ministr financí *Jean-Baptiste Colbert* zavedením státní podpory textilního průmyslu. [6] Ludvík XIV. vládne v období 1643–1715.

Z počátku vlády zastupuje nezletilého krále jeho matka *Anna Rakouská*. Ta sama oděvu příliš pozornosti nevěnuje. Příslušníci dvora tak vychází z předchozích let a navazují na oděv třicetileté války. [5]

Mužská silueta se však postupně přeci jen mění. Kabátec se zkracuje (až nad úroveň pasu) a nechává tak vyniknout bohaté košili vespod. [5]

Kalhoty postupně získávají rovný, rourovitý tvar s ozdobným lemem na konci. Ty jsou zárodkem pro pozdější *rhingrave*, řasené sukňovité kalhoty, jež byly prvním módním počinem Ludvíka XIV. [5]

Obr 22: Rourovité kalhoty s ozdobami a pozdější *rhingrave* [50]

K oděvu přibývá také šerpa (fr. *écharpe*) – zdobený pruh látky, do nějž se vkládal kord. Ta je v módě až do 90. let 17. století. [5]

Ženský oděv se příliš nemění, stále vychází z předchozí éry. Získává však na bohatosti, sukně se zdobí stuhami a vrstvy materiálu se různě aranžují a svazují uzly a vyšívány pásy. Rukávy živůtku se mírně zkracují. [5]

Ludvík XIV. začíná vládnout samostatně až v roce 1661, v období vrcholného Baroka. V té době se začíná formovat francouzský dvorský oděv a vzniká onen typický francouzský okázalý styl, který usadil Francii na první místo. [5]

Mužský oděv

V mužském oděvu vzniká zcela nová forma – *justaucorps* - ke kolenům dlouhý kabátec. Je velmi vypasovaný, s důrazem na pas. Samotný název *justaucorps* lze přeložit jako „přímo na tělo“, což samo o sobě vypovídá o jeho siluete. Má dlouhé šosy, rozstřižené, určitě také proto, aby skrze ně bylo možné prostrčit kord. Rukáv je hladký, zakončený širokou manžetou. Z ní vykukuje zdobená košile. *Justaucorps* je univerzálním oděvem, jeho různé obměny nosí všichni muži – podle potřeby se šije s méně vypasovanou siluetou, prostší, nebo naopak zdobený a z drahých látek. [5]

Pod *justaucorps* se nosí vesta, která má však také dlouhé rukávy. Stříhově je zcela přizpůsobena kabátci. [5]

Přední klopky kabátce jsou čím dál více rozevřené, do výstřihu se umísťuje kravata. Kravaty jsou různých tvarů, více či méně zdobené, vyšívané, s krajkami. Původně se kolem krku obtáčí a váží, postupně jsou však předem aranžované a za krkem se pouze spínají. [5]

Obr. 23: Ludvík XIV. na rytině z roku 1886 (J. Cook) [51]

Pod kabátec se nosí ke kolenům krátké úzké kalhoty zvané *cullote*, lýtko je zakryto punčochou často v barvě podobné kabátci. [5]

Nedílnou součástí tohoto období je také paruka, tzv. alonžovaná (fr. *allonge* – nástavec, prodloužení). Původně se nosí žlutá či světle hnědá. Její podoby a tvary se v průběhu desetiletí mění. Současně s parukou také vzniká nová pokrývka hlavy – třírohý klobouk. [5]

V reakci na složitý dvorský oděv vzniká také oděv domácí, který se skládá z županu, noční čepičky a pantoflí. [5]

Obr. 24: Ludvík XIV. v alonžované paruce [52]

Ženský oděv

Typickým ženským oděvem je tzv. *velká róba*. Ta je vrcholem přepychu a jasně dává najevo postavení své nositelky. Z měkkého oděvu předchozí éry se opět stává přísně stažená linie. [5,6]

Skládá ze tří základních částí: živůtek (fr. *grand corps* či *corps de robe*), sukně (fr. *jupe*) a vlečka (fr. *bas de robe* či *queue*). [5]

Živůtek je velmi stažený, vyztužený kosticemi a tvaruje trup do obráceného kuželu. Opět se protahuje do dlouhé špičky. Odhaluje prsa a ramena, ty tlačí dozadu. Rukávy jsou nabírané, nafouknuté a u lokte jsou zdobeny množstvím krajek. [5,6]

Sukně je tvarována obručemi a tuhou spodní látkou. Obruče se s postupem času stále zvětšují. Sukni doplňuje vlečka, jejíž délka je též jakýmsi měřítkem společenského postavení. Často se zdobí množstvím ozdob. [5]

Na sklonku vlády Ludvíka XIV. je tato róba uvolněna, vlivem jeho milenky a později druhé manželky madamme de Maintenon. [5]

Módním se stává svrchní oděv, tzv. *robe manteau*. Jedná se o živůtek s otevřenou, bohatě řasenou sukni. Později se k sukni přidává ještě vlečka a řasení je bohatší. [5]

I dámský oděv zaznamenává jistou formu domácího oděvu, která spočívá v drobné zástěrce uvázané na oděv společenský. [5]

Obr. 25: Vývoj dámského oděvu za vlády Ludvíka XIV. a Ludvíka XV. [53]

2.2.3 18. století

Po skončení vlády Ludvíka XIV. nastupuje na osm let na francouzský trůn *Filip II. Orleánský* (1715–1723), jakožto regent *Ludvíka XV.* Jeho přínos pro módu je obrovský, a je tedy třeba jej alespoň krátce zmínit.

Za jeho vlády dochází k definování rozdílů mezi oděvy pro různé příležitosti. V této době jsou obecně velmi oblíbené kostýmy a převleky, a zvyšuje se také záliba v orientu. [5]

Mužský oděv zaznamenává největší rozdíl ve vzhledu paruky, která se začíná pudrovat a získává typický tvar pro celou následující éru Rokoka. [5]

V ženském oděvu spatřuje světlo světa *negligée* neboli *robe volante*. Jedná se o neformální jednodílný oděv, bohatě skládaný na zadním díle a volně spadající až na zem. Tomuto oděvu se přezdívalo „*Watteauova róba*“ podle malíře *Antoina Watteaua*, jenž se často věnoval kresbě žen v tomto oděvu. Róba mohla být doplněna lehčím spodním korzetem, tzv. *Gourgandine*. [5,6]

Obr. 26: *Vyznání lásky* (Jean Francois de Troy, 1731) [54]

V r. 1723 nastupuje na trůn *Ludvík XV.* a s ním přichází Rokoko. Během jeho vlády (do r. 1774) oděv doznává četných změn a stává se příkladem pro Evropu. Nadále jsou oblíbené stužky, mašle, prýmky, krajky a výšivky, ale hlavně také květiny, živé i umělé. Vznik různých typů stužek podněcovaly různé události (př. stuha á la comete,

inspirovaná objevením komety atp.). Všichni nosí pastelové barvy, dámy se silně líčí. Oděv tak kompletně stírá jakékoli hranice mezi věkovými kategoriemi. [5]

Do módy přichází lehké tkaniny ve zmíněných pastelových tónech. Oblibu si získávají méně nákladné materiály (bavlněné potištěné látky). Koncem století se prosazují také mušelíny a batisty. [5]

Mužský oděv

Mužský oděv si ponechává kombinaci justaucorps, vesta a cullothes. Tomuto kompletu se nyní začíná říkat *habit á la francaise*. Dochází k lehké feminizaci oděvu, a šosy kabátce se tuží tak, aby trčely do stran, podobně jako dámská krinolína. V této době také vzniká nový typ pánského oděvu – frak. Vzniká v podstatě sestřížením předních šosů justaucorps za účelem pohodlnější jízdy na koni. [5]

Vesta pod justaucops se proměňuje a stává se velmi luxusní. Postupně se zkracuje. Výstřih otevřeného kabátce nadále zdobí krajková kravata. Vznikají nové typy (př. *solitaire* – černá mašle z hedvábí či *tour de col* – mušelínová kravata se zdviženými růžky). [5]

Krátké kalhoty cullothes prodělávají minimální změnu, přibývá pouze spona na dolním kraji a ozdobné řetízky a přívěsky na poklopci. [5]

Obr. 27: Ludvík XV. (Louis Michel van Loo, 1763) [55]

Ženský oděv

Základem dámského oděvy byla krinolína (fr. *panier*). Původně byla tvořena dřevěnými či ocelovými obručemi, ale postupně se odlehčuje s používáním velrybích kostí. [5]

V roce 1725 má tvar kupole (existuje také její odlehčená verze pro domácí oděvy). Nosí se až do roku 1750. V roce 1745 se mění její vzhled a vzniká *paniér á coudes* – rozšiřuje se do stran, je tedy oválového tvaru. Zasahuje vysoko nad pas a lze o ni pohodlně opřít lokty (odtud název). Nosí se až do roku 1786. V roce 1770 vzniká pohodlnější verze *consideration*, tvořená podporami na bocích spojených s korzetem. [5]

Přes krinolínu se nosí svrchní sukně. Tu tvoří velká aranž z látky, bohatá na množství záhybů a řasení. Tato aranž se vpředu rozevívá a dává vyniknout kontrastní spodní sukni. Různé druhy aranže dostávaly svá pojmenování, např. *robe á la polonaise* (s délkou nad kotníky), *robe á la circasienne* či *robe á la turque*. Sukně jsou bohatě zdobeny drahými kameny, perlami, zlatem a květy. [5]

Sukně je doplněna živůtkem. Ten si zachovává svou podobu již z dob Ludvíka XIV., vpředu je však více do špičky. Důležitou součástí je náprsenka (fr. *pièce d'estomac*). Má podobu trojúhelníku a vkládá se do přední části živůtku tak, aby zakrývala šňěrování. Vyrábí se z tuhého kartonu potaženého látkou. Rukávy živůtku jsou bohatě řasené, doplněné množstvím krajek. [5] Tento oděv vchází do povědomí jako *robe á la francaise*. [5]

Obr. 28: Madame de Pompadour v *robe á la francaise* (Francois Boucher, 1759) [56]

S nástupem *Ludvíka XVI.* v roce 1774 se Rokoko dostává do své závěrečné fáze. I Ludvík XVI. společně se svým dvorem udává trendy pro Evropu. Oděvy jsou stále nádhernější a okázalejší. Manželka Ludvíka XVI. *Marie Antoinetta* je velkou iniciátorkou módy a různých kreací, které představuje především v podobě účesů. [5]

Od poloviny 18. století získávají na oblíbenosti nové hnědé a béžové odstíny barev nazývané jmény jako např. pařížské bláto, husí trus, bleší atp. [5]

Mužský oděv

V pánském oděvu se stále prosazuje frak. Ke dvoru se v něm smí od 80. let 18. století. Kalhoty, které se k fraku nosí, si zakládají pravidlo být vždy o odstín světlejší než je frak. S kabátcem se mění i vesta. Ta se zjednodušuje ve střihu a naopak nabírá na zdobnosti, co se týče látek a výšivek. Na vestě se mohou objevovat vyobrazení důležitých událostí, osob atp. Důležitou součástí je stále kravata. [5]

Obr. 29: *Ludvík XVI. s Marií Antoinettou* [57]

Ženský oděv

V ženském oděvu dochází k jakési maskulinizaci a dámy přejímají svrchní kabátek, v podstatě zkrácený frak. Nazývá se *karako* (fr. *caraco*). Má vyztužené šosy či sklady na zádech. Dekolt je zahalen šátkem či fižím, skládaným do různých podob. [5]

Sukně pro denní nošení se postupně odlehčuje, z Anglie přejímá podložení v zadní části. Vzniká tak vůbec první esovitá silueta v historii oděvu. [5]

Na oblíbenosti získává také negligée, které má formu volného pohodlného oděvu. Vznikají různé typy jako např. *robe á la levite* či *robe chemise*.

Obr. 30: Marie Antoinetta v robe chemise (Marie Louise Élisabet Vigée Le Brun, 1783) [58]

2.3 Šermířský oděv

Kapitola krátce nastiňuje první náznaky šermířské sportovní výbavy v historii a sumarizuje současný přístup k tomuto oděvu.

2.3.1 Historie

Jako první „sportovní“ pomůcka je představena výcviková zbraň – fleret (toto téma je hlouběji popsáno v kapitole 2.2.6 *Zbraně*). Náznaky výcvikového oděvu však přichází až v 17. století, kdy se poprvé objevují ilustrace šermířů ve vycpávaném dubletu (kabátci). Do této doby jsou šermíři ilustrováni často nazí a nebo v běžném, každodenním oděvu. [62] V 18. století se objevuje ochranná maska. První podoba masky je zcela rozdílná od podoby té dnešní – byla to pouze jakási škraboška pro ochranu očí a tváře. Její používání prosadil mistr *Nicolas Texier de La Boëssière*. Zpočátku byla maska šermíři odmítána pro svůj neestetický vzhled. Díky ní však bylo možné zkvalitnit výcvik a více se věnovat zásahům na hlavu a obličej. [3]

V 19. století vzniká oddělená kategorie sportovního šermu. Ten s sebou v návaznosti na charakteristiku přináší i speciální oděv. Jeho uniforma vzniká z módních trendů minulosti, přebírá např. kalhoty ke kolenům s punčochami, které se nosily v 17. a 18. století. Tradiční bílá barva může mít několik symbolických důvodů. Jedna teorie odkazuje do dob duelů. Jedno z jeho pravidel říkalo, že s prolitím první krve je duel u konce. A protože bílá barva ukáže krvavou skvrnu velmi záhy, byl bílý oděv pro duel ideální volbou. Další důvod použití bílé může historicky vycházet z nutnosti sportovní oděv často prát. Způsob praní v dřívějších dobách byl k jakémukoli pigmentu ve vláknech oděvů velmi nešetrný. [27,28]

Před nástupem elektronických vest, které zaznamenávají zásah, se problematika počítání zásahů řešila např. ovázanou špičkou zbraně namočené v inkoustu. Při zásahu byla skvrna na světlém oděvu protivníka jasně vidět. [27]

3.4.2 Současnost

Moderní sportovní šerm má svou uniformu jasně stanovenou. Objevují se však názory, že díky elektronice není nadále nutnost využívat bílou barvu a sportovci tak mohou svou výbavu barevně obměnit či ji zdobit různými prvky. [27]

Pro historický šerm vzniká série ochranných oděvů v rámci hnutí HEMA (blíže zmíněna v kapitole 2.3 *Renesance historického šermu*). Svou podobou jsou oděvy blízké spíše oděvu pro moderní šerm než dobovým oděvům, brněním atp. Poskytují však vyšší stupeň ochrany než oděv pro sportovní šerm. Ačkoli se v oděvu jisté prvky historismu objevují, hlavním vlivem na vzhled je stupeň ochrany. Oděv pro historický šerm jasně daná pravidla v podstatě nemá. Jediným spojovacím ukazatelem je černá barva oděvu. Ta pramení z několika faktorů (snaha odlišení se od olympijského sportu, prvotní dostupnost materiálů atp.). [27]

Existuje široká škála ochranných pomůcek, z nichž šermíř volí na vlastní uvážení či na doporučení. Různé druhy pomůcek poskytují různý stupeň ochrany a je třeba volit je v souladu s používanou zbraní. Základní výbavu tvoří maska, polstrovaná bunda a rukavice. Dále ji lze rozšířit o chrániče krku, loktů a předloktí, kolen, rozkroku. Kromě ochranné bundy lze používat také ochranné kalhoty či sukni (ochrana boků a spodního břicha). Důležitou součástí jsou také výcvikové zbraně.

Mezi významné distributory HEMA vybavení patří HEMA Supplies, Superior Fencing, SPES Historical fencing gear, Purpleheart Armoury, Absolute Force, Black Armoury či mnou používaná značka Red Dragon.

Obr.31: Příklad šermířského ochranného oděvu HEMA [61]

2.4 Vliv historického oděvu v současné módě

Historický oděv nabízí širokou škálu inspirace. Není tedy divu, že se jeho vliv objevuje i v práci současných návrhářů. Kapitola představuje příklady několika významných módních návrhářů, kteří jsou známí svou prací s historickými prvky.

Christian Dior

Významný francouzský návrhář 50. let 20. století byl známý oděvy s velmi měkkou ženskou siluetou. Do jeho práce se promítaly vlivy odívání 18. století, Belle Epoque, Romantismu či móda Versailleského dvora. [21]

Vivienne Westwood

Hlavní tvář punkového hnutí 70. let se přes kontroverzní přístup k módě často obracela zpět do historie. Angličanka neotřelým způsobem představovala nové přístupy k tradičním materiálům, jako je tweed. Sahala do 18. století a představila významné prvky jako je mini-crini (drobná krinolína) či jako první začala používat korzet jako svrchní oděv. [22]

Obr. 32: Mini-crini a korzet [59]

Alexander McQueen

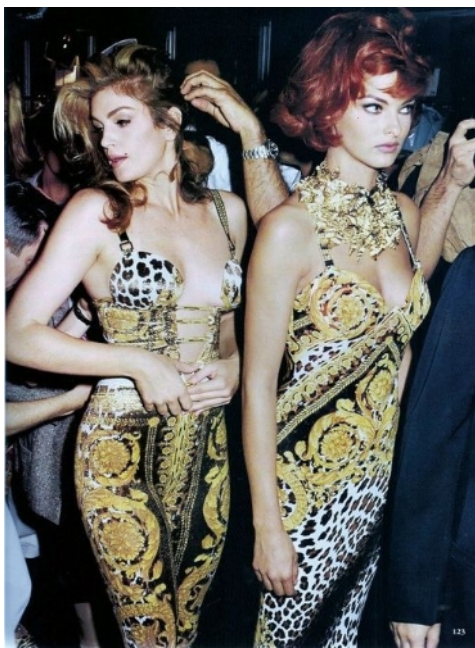
Britský návrhář se ve své práci inspiroval především 19. stoletím a Viktoriánskou gotikou, které neotřele přenášel do moderních designů s mistrným technickým vypracováním. V jeho práci se objevily také odkazy na skotské dědictví a historické souvislosti 18. a 19. století. [23]

Dolce a Gabanna

Jedna z nejvýznamnějších návrhářských dvojic vůbec zakládala svou identitu na tradici a historii Sicílie. [24] Kromě těchto vlivů se v jejich práci objevily i vlivy Italské renesance či Baroka a Rokoka.

Gianni Versace

Italský návrhář v 90. letech odstartoval trend potisků inspirovaných Barokem. Originálním způsobem je přenesl do moderního designu, typické dekory nahradil motivem řetězů, leopardího vzoru či hlav medúzy a vytvořil tak signifikantní prvek, který je poznávacím znamením značky Versace dodnes. [25]

Obr. 33: Barokní potisk Versace [60]

Existuje řada dalších návrhářů, kteří se nechali inspirovat historií. Patří mezi ně Jean Paul Gaultier, John Galliano či Jeremy Scott v kolekci pro Moschino z roku 2020 inspirované Marií Antoinettou a Francouzskou revolucí.

3 Myšlenka

Nejdůležitějším aspektem, udávajícím celé práci směr, je myšlenka, která dala vzniknout konceptu práce. Blíže je popsána také v kapitole *1 Úvod*.

Jde o výtvarné vyjádření přístupu k osobnímu tématu, kdy vytvářím něco, co mi chybí. Chybí mi krásné, historii inspirované, ale do současnosti zapadající oděvy, které bych mohla využít na šerm jako výcvikovou pomůcku a zároveň je mohla nosit jako běžný oděv, abych vystavila na odiv zálibu v tomto bojovém umění. Myšlenku podpořil pocit začátečnické nejistoty v tomto sportu a představa oděvu jako zdroje potřebného sebevědomí. Důležitým podnětem byl diskomfort při využívání erárních výcvikových oděvů špatné velikosti. K tomu však došlo na základě mé lenosti a odkládání nákupu vlastního ochranného oděvu a pomůcek. Na tuto mezeru tedy navazuji a prostřednictvím své diplomové práce se snažím si tyto oděvy opatřit.

4 Idea

V rámci diplomové práce vznikne několik oděvních artefaktů, které bude možné mezi sebou kombinovat. Záměrem je vytvořit oděvy, které budou výsledkem kreativního zpracování tématu s osobním podtextem. Z důvodu osobního přístupu jsou oděvy dámské. Skýtají však potenciál pro rozpracování do pánské řady a prodejní oděvní kolekce. Vzniknou oděvy, které budou variabilní. Jakožto nositel je budu využívat jako oděv pro běžné nošení, oko kolemjdoucího však na oděvu upoutají historizující prvky. Vznikne tak prostor pro dialog o původu oděvu a možnost prezentovat svou neobvyklou zálibu. Na straně druhé bude oděv sloužit jako estetická pomůcka ve formě sportovního oděvu. Budu ji moci použít k navození autentického pocitu a využít jej také jako prostředek k doplnění určité formy sebevědomí, pramenící ze schopnosti lehké ironizace sebe sama a tedy uvolnění se. Oděv také může sloužit pro zbystření oka protivníka, který bude nucen brát v potaz tvary a objemy oděvu a přizpůsobit jim svůj způsob útoku.

5 Inspirace

Práce má dva hlavní inspirační zdroje – historický oděv ze století vzniku jednotlivých šermířských technik a současný oděv. Podrobnějšímu popisu se věnují následující kapitoly.

5.1 Historický oděv

Důležitým inspiračním zdrojem je historický oděv z období vzniku a vývoje jednotlivých šermířských technik. Je to francouzský oděv 16.–18. století a německý gotický oděv. Protože v těchto obdobích neexistoval oděv přímo určený k nošení při šermířském výcviku, inspirace je čerpána z běžného oděvu, výrazných trendů a prvků doby.

5.1.1 Francouzský oděv

Francouzská škola šermu vznikla již v 16. století a postupně se vyvíjela až do 18. století, kde dosáhla své vrcholné podoby. Jako hlavní inspirační zdroj je volen oděv 17. a 18. století, tedy období Baroka a Rokoka. Tato období jsou totiž pro šerm kordem typická a analogicky jsou s ním také nejvíce spojována. Důležitým aspektem bylo také čerpat především z francouzského odívání této doby, aby historické prvky a souvislosti měly logiku. Francie byla v této době hlavním udavačem módních trendů, odívání podle nejnovějších módních trendů bylo stejně jako šerm výsadou především vyšších společenských vrstev. Inspirace tedy čerpá především z aristokratického oděvu. Vzhled oděvu je dobře dohledatelný z portrétů a obrazů zobrazujících důležité osobnosti francouzského dvora.

Z těchto obrazů byly vybrány prvky, které se nejlépe hodily výtvarnému záměru. Tyto prvky jsou zároveň typickými pro barokní a renesanční oděv a jejich podoba je více či méně známá i lidem bez hlubšího zájmu o historický oděv. Mezi tyto prvky patří krajkové zdobení, stuhy, volány apod. Velmi důležitým prvkem je také samotná silueta oděvu, která na první pohled evokuje dané století.

Obr 34.: Inspirační moodboard

5.1.2 Německý oděv

Škola šermu dlouhým mečem nabrala své hlavní rysy ve 14. století a dále se vyvíjela až do století 16. V tomto období vládl na území Německa umělecký směr Gotika. Rysy oděvu jsou tak jasněji definovány pouze jedním slohem. Na druhou stranu je hůře dostupná obrazová dokumentace oděvů, jako inspirace tak sloužily např. ilustrace z dobových „učebnic“ šermu a dochovaná vyobrazení oděvů vyšších vrstev z území Německa. Důležité prvky, které byly vybrány pro výtvarný záměr jsou rolničky, barevné dělení oděvu mi-parti, opasky, ozdobně tvarované lemy a úzká silueta opticky prodlužující tělo.

Obr. 35: Inspirační moodboard

5.2 Současný oděv

Jak již bylo zmíněno, do oděvních artefaktů se promítají také prvky moderního oděvu. Je to však nejen běžný moderní oděv, ale také současná podoba šermířského sportovního vybavení.

5.2.1 Baggy

K tématu současného oděvu je přistoupeno velmi osobně. Prvky a tvary, které jsou použity, vycházejí přímo z mého osobního šatníku. V šatníku je patrná obliba ve volných oversized siluetách, kterou lze charakterizovat jako *baggy* styl (volný, pytlovitý). Objevují se oděvy, které jsou volné, široké a nekopírují křivky lidského těla. Oděvy jsou spíše elegantní než streetwearové a v šatníku je patrný minimalismus.

Obr. 36: Příklad elegantního baggy outfitu [62]

Prvním krokem byla analýza šatníku. Nejprve byly vybrány nejvíce nošené oděvy. Ty byly nafoceny. Z fotek pak vznikaly kresebné studie, které pomohly k jakési sumarizaci nejčastějších prvků a tvarů.

Často se objevují široké nohavice, sukně a šaty s midi či maxi délkou. Oděvy pro horní část těla jsou rovné, široké, bez složitějšího tvarování. Typicky se u těchto oděvů objevují dlouhé, spadlé náramenice.

Objevují se i upnutější oděvy, výhradně však pouze u trupových oděvů. Ty v podstatě přesně kopírují křivky těla. Tento fakt je kompenzován jakousi nutností „o to víc se zahalit“. Proto jsou u těchto oděvů typické roláky a dlouhé rukávy.

Do oděvů se promítá i určitá měkkost a ženskost v podobě volánků a nabíraných rukávů. Ty často přidávají na materiálovém objemu a tvoří oděv volným.

Obr. 37: Oděvy pro horní část těla

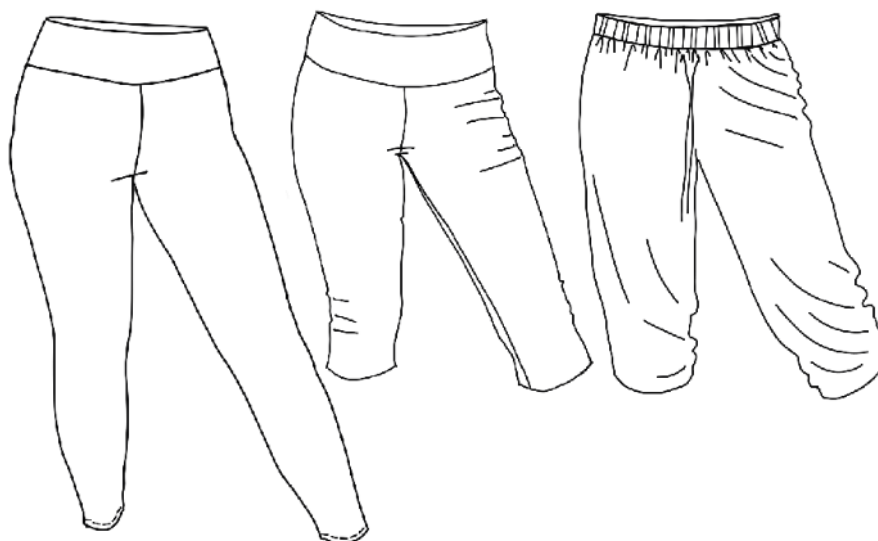
Obr. 38: Oděvy pro dolní část těla

Obr. 39: Šaty, dlouhá jarní bunda

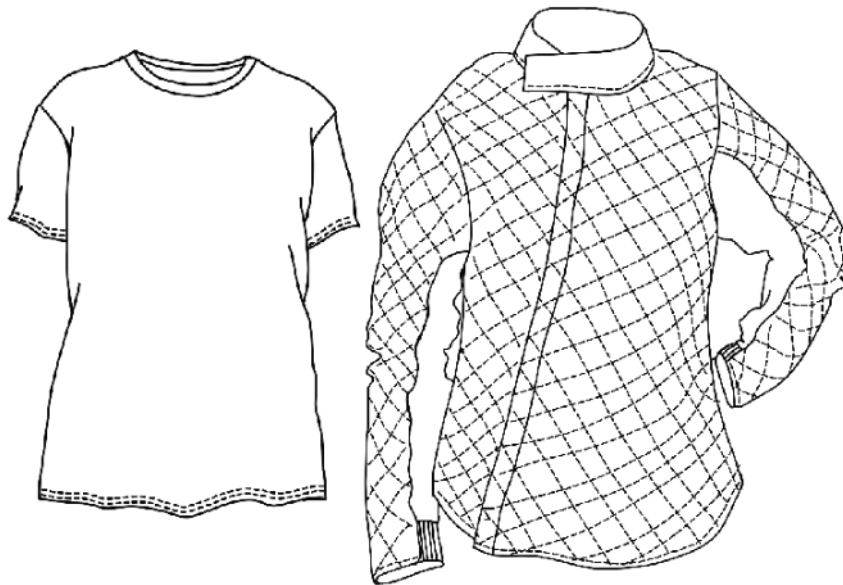
5.2.2 Šermířské vybavení

Důležité bylo také analyzovat oděv mnou používaný při volnočasovém šermování. Typicky pro horní část těla vybírám volné over-sized tričko. Pro spodní část těla využívám volné tepláky kratšího střihu, nebo naproti tomu zcela netypické upnuté legíny. Důležitou součástí je ochranná prošívaná bunda.

Obr. 40: Sportovní oděvy pro dolní část těla

Obr. 41: Sportovní oděvy pro horní část těla

Barevnost

Důležitou součástí je také barevnost oděvů. Artefakty budou černé. Toto rozhodnutí vychází jednak z osobní preference a výtvarného záměru. V mém vlastním šatníku se jiná než černá barva v podstatě nevyskytuje. Tato barva je také odkazem na šermířskou akademii, kterou navštěvuji. Zde je pro tréninky nařízen černý dresscode. Černá barva je také typická pro HEMA oděvy (více v kapitole 3.4.2 *Současnost*).

Protože bude barevnost jednotná, vznikne prostor pro rozmanitost struktur. Dobře vyniknou různé druhy materiálů a zdobné prvky.

6 Návrhy oděvů

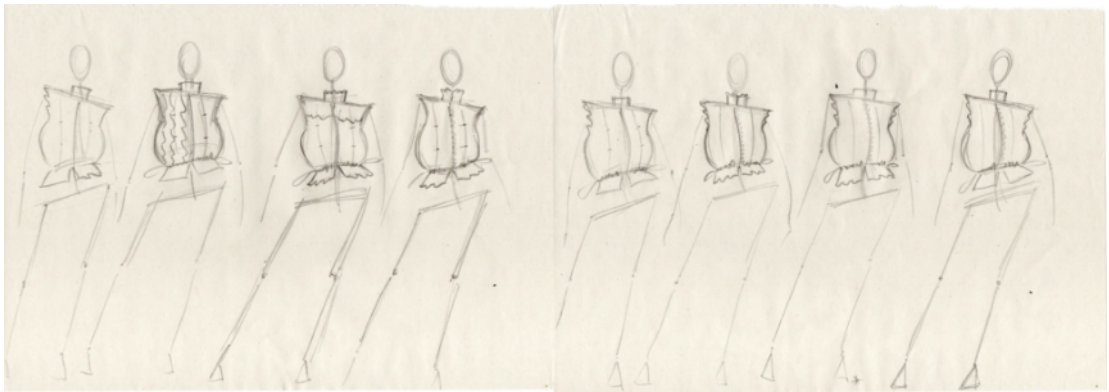
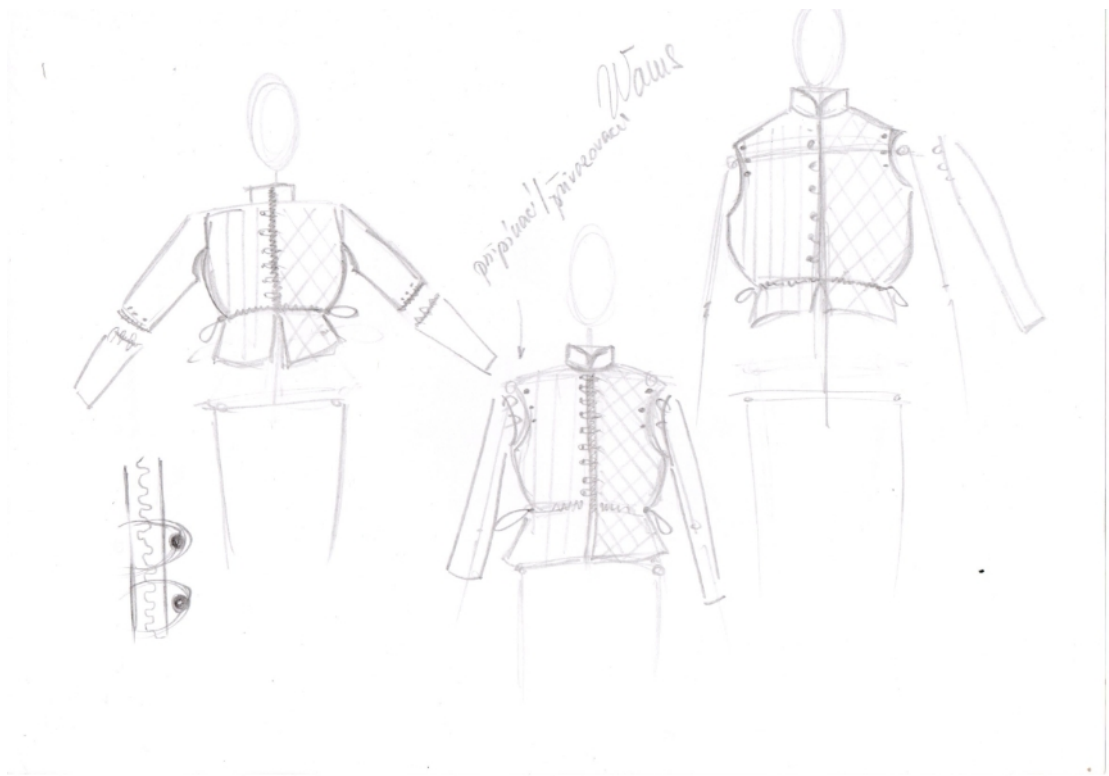
6.1 První návrhová řada

Oděvy v první návrhové řadě byly navrhovány tak, aby v sobě snoubily moderní a historickou siluetu. Vznikaly oděvní artefakty, které lze transformovat z jedné podoby do druhé. Byly vytvořeny návrhy jak pro německý, tak pro francouzský oděv. Při navrhování bylo nutné brát v potaz funkčnost oděvu při šermu, nebylo možné navrhovat oděvy, které by odhalovaly tělo.

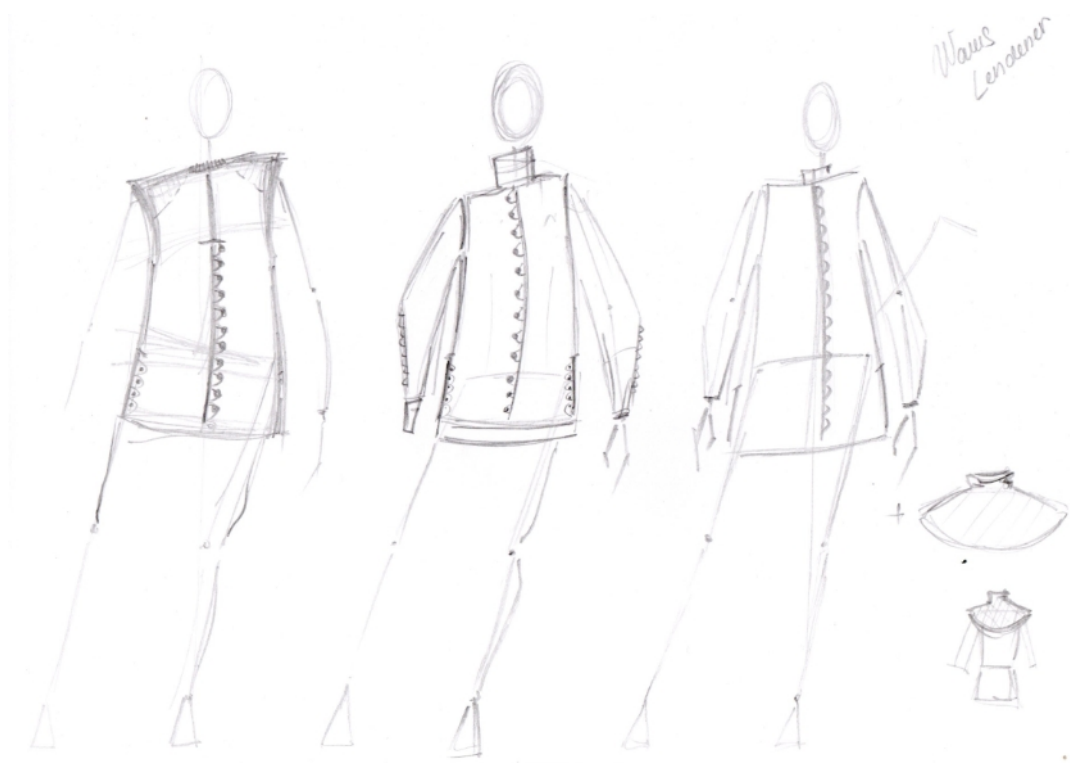
Návrhy oděvů pro německou školu:

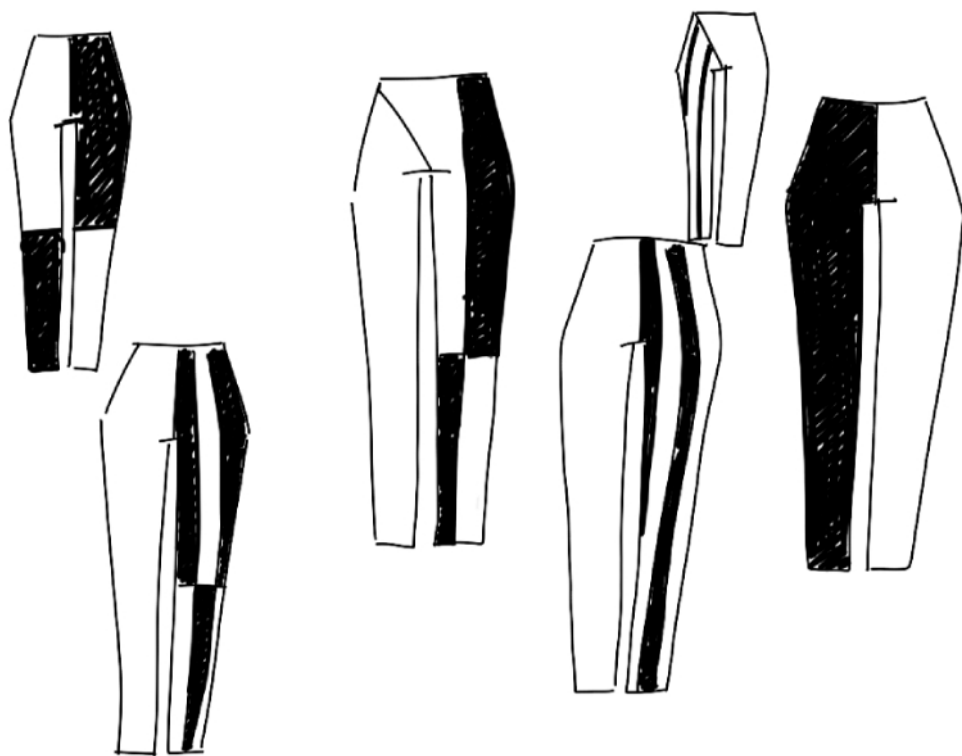
Obr. 42: Návrhy oděvu č.1

Obr. 43: Návrhy oděvu č. 2

Obr. 44: Návrhy oděvu č. 3

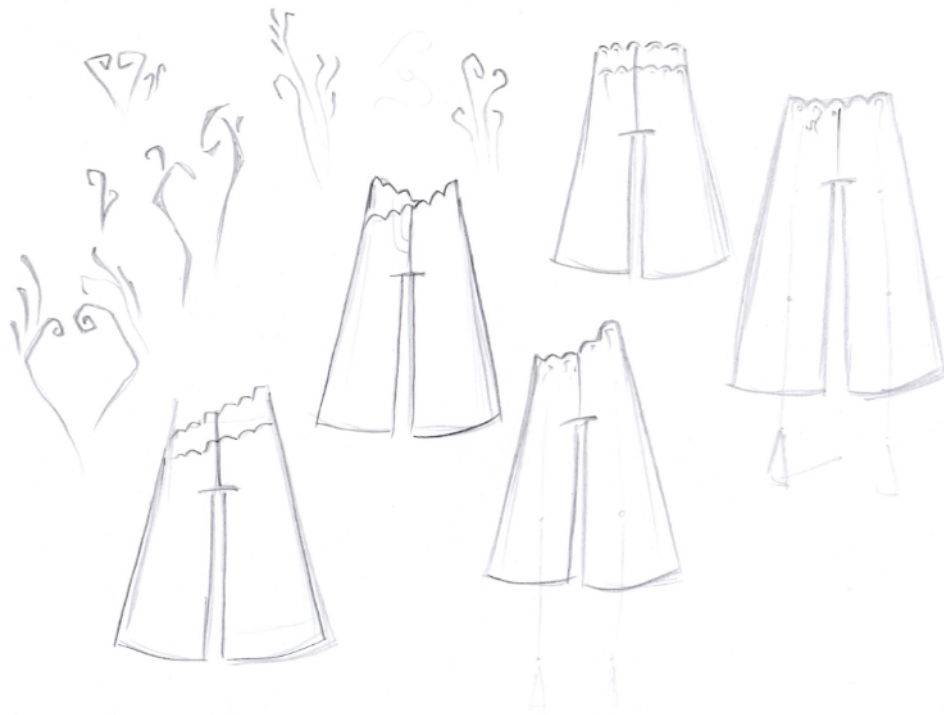

Obr. 45: Návrhy oděvu č. 4

Návrhy oděvů pro francouzskou školu:

Obr. 46: Návrhy oděvu č. 5

Obr. 47: návrhy oděvu č. 6

Obr. 48: Návrhy oděvu č. 7

Následně byla k některým oděvům vytvořena kalika. Jako první byl realizován oděv č. 1 v kaliku 1:2, aby se potvrdilo, že transformace siluet bude fungovat.

Obr. 49: Kaliko 1:2, tvarová modelace

Oděvy č. 1, 2 a 3 byly následně realizovány v kaliku 1:1.

Obr. 50: Oděv č. 1

Obr. 51: Oděv č. 1 v historické siluetě

Obr. 52: Rukáv k oděvu č. 1

Obr. 53: Spodní triko

Při realizaci oděvu č. 2 se původní řešení švů ukázalo být nevhodným, podélné členící švy vyvolávaly dojem nepadnoucí halenky. Proto vzniklo druhé kaliko s příčným členěním, které působilo vizuálně lépe.

Obr. 54: Původní návrh oděvu č. 2 s podélnými členícími švy

Obr. 55: Upravené stříhové řešení oděvu č. 2 s příčným členícím švem

Obr. 56: Oděv č. 2 v historické siluetě

Obr. 57: Rukáv k oděvu č. 2

Obr. 58: Oděv č. 2 v historické siluetě s rukávem

Ke kabátci byla vytvořena také dvojice kapucí, jedna historická a jedna současná. Při celkovém pohledu na siluetu oděvu se však kapuce ukázaly být nevhodnou součástí.

Obr. 59: Kapuce

Obr. 60: Spodní triko

Obr. 61: Oděv č.. 3

Při transformaci oděvu č. 3 na historickou siluetu bylo původním záměrem přidat kolem krku pelerínku, vzhled oděvu však též nebyl plně vyhovující a tak vznikla varianta oděvu s tvarovaným límcem.

Obr. 62: Oděv č.3 s pelerínou

Obr. 63: Oděv č. 3 s tvarovaným límcem

K oděvu byla při modelaci z kalika též přidána kapuce. Stejně jako u předchozího modelu se však ukázala být nevhodnou.

Obr. 64: Kapuce

Obr. 65: Oděv č. 4

Zdobné prvky

Kromě samotných návrhů oděvů vznikaly také vzorky zdobných prvků, které budou na oděvy aplikovány.

Obr. 66: Vzorek zapínání

Obr. 67: Vzorky tvarovaných lemů

6.2 Druhá návrhová řada

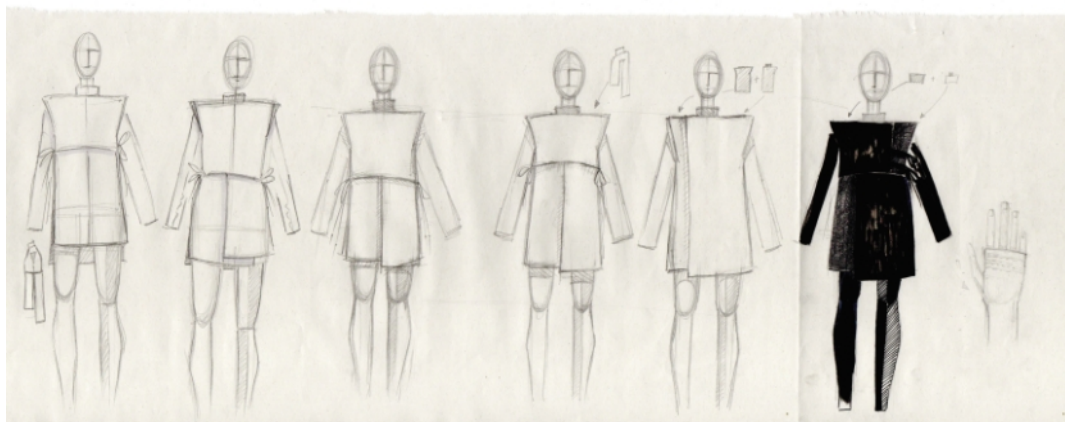
Druhá návrhová řada vychází z té předchozí. Do oděvů bylo třeba dostat odlehčené, volnější tvarosloví. K tomu pomohla cvičná manipulace s drapérií na figuríně.

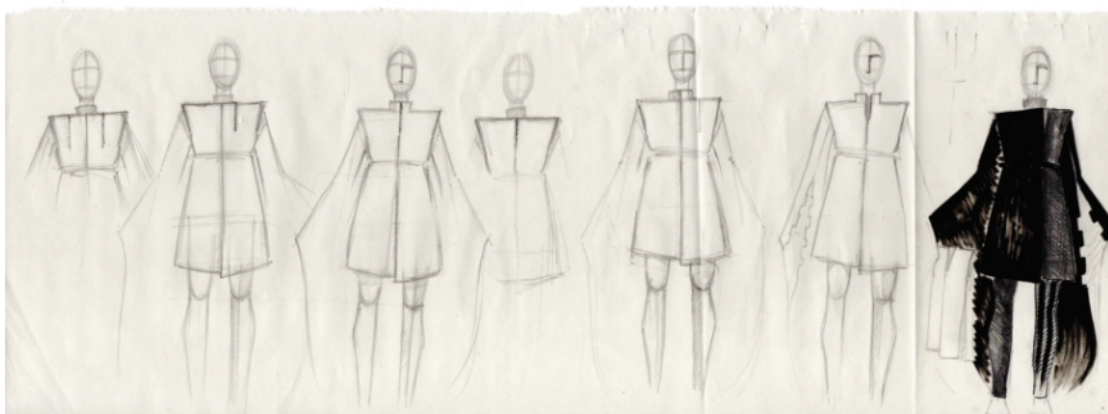
Obr. 68: Příklad modelace na figuríně

Vznikly určité prvky, které byly následně použity do některých rozpracovaných oděvů z první návrhové řady. Vznikaly taky zcela nové návrhy. Siluety začaly nabírat na jednoduchosti a minimalismu. Historická a současná silueta přestaly být jasně oddělené a začaly se prolínat. V oděvu je tak zřejmá dvojitá inspirace. Diverzita oděvu se přenáší do stylingu, kdy jako nositel rozhodují, zda se plně obléknou do šermířského outfitu či použijí jeho různé části ke kombinaci s běžným oděvem a vznikne tak ležerní outfit.

Návrhy oděvů pro německou školu:

Obr.: 69: Oděv č. 1

Obr. 70: Oděv č. 2

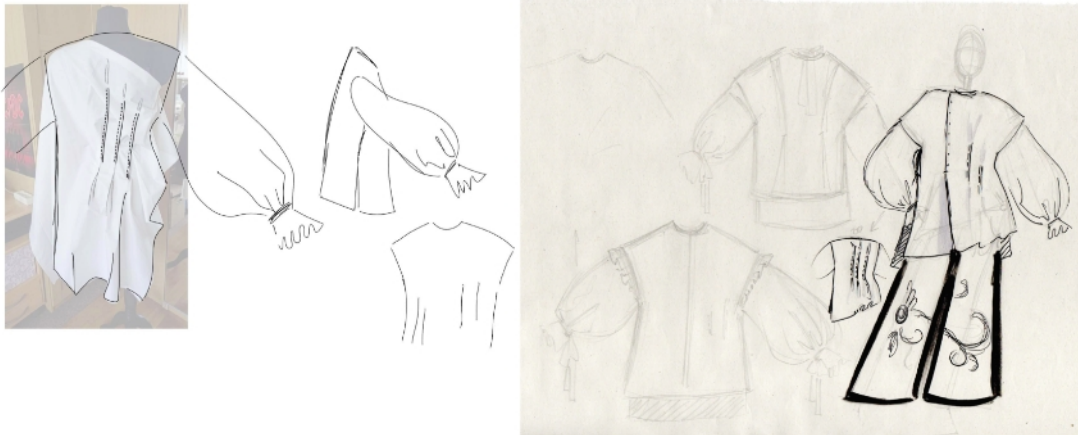
Návrhy oděvů pro francouzskou školu:

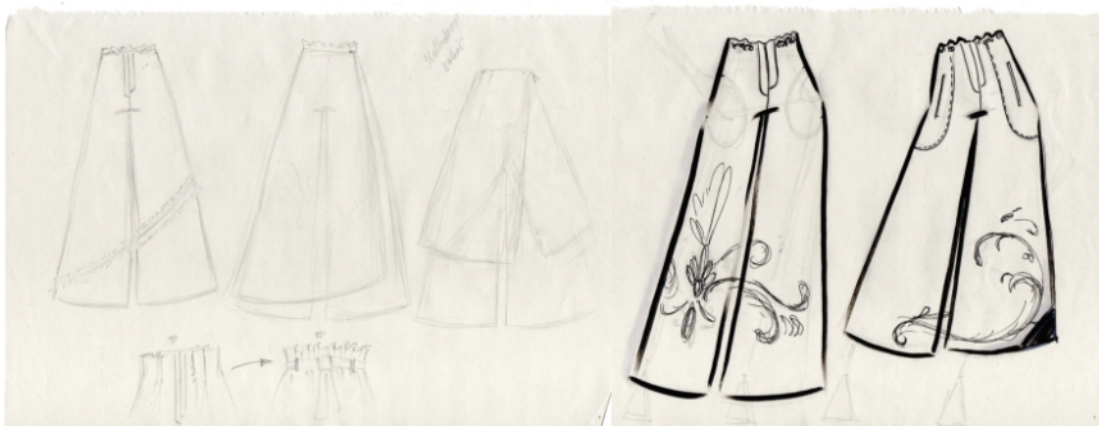
Obr. 71: Oděv č. 3

Obr. 72: Oděv č. 4

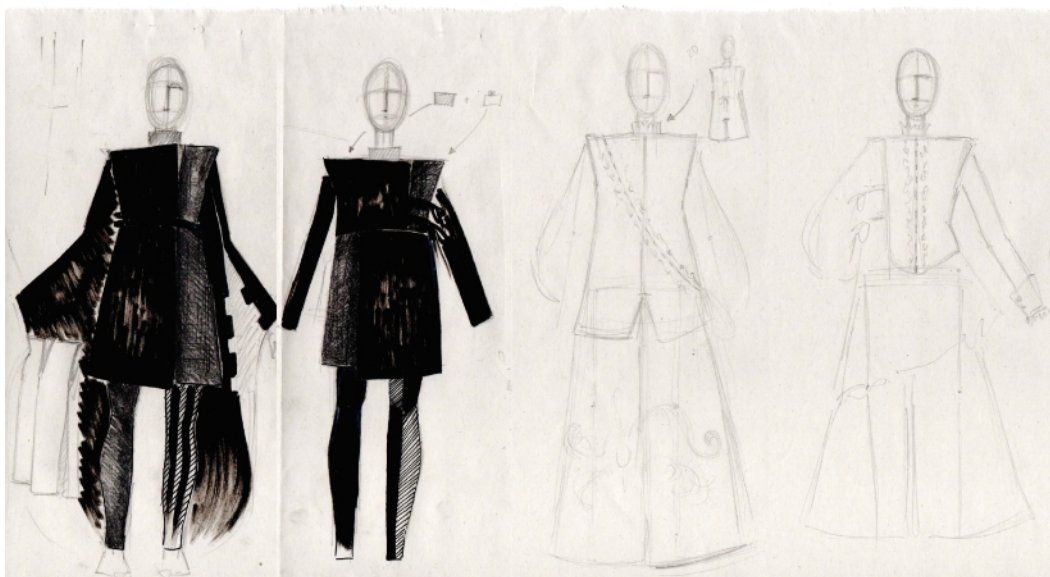

Obr. 73: Návrh spodní košile

Obr. 74: Návrh kalhotové sukně

Z návrhů byly vybrány 4 siluety pro finální realizaci, dva oděvy pro německou školu a dva oděvy pro francouzskou školu.

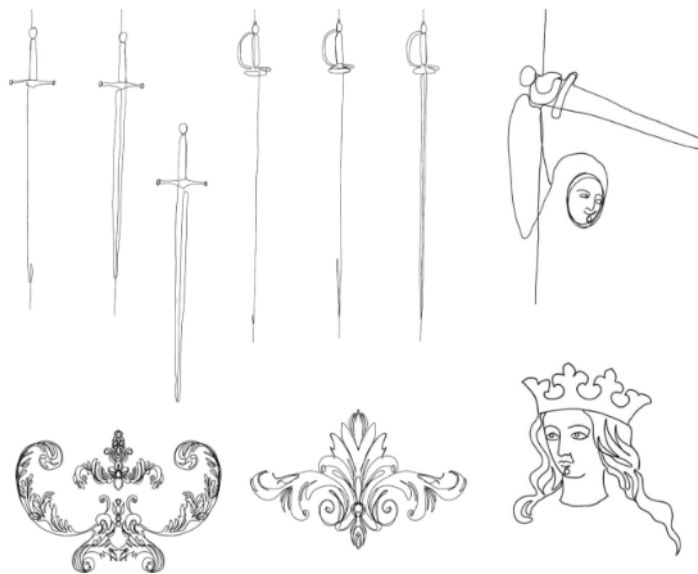

Obr. 75: Vybrané siluety

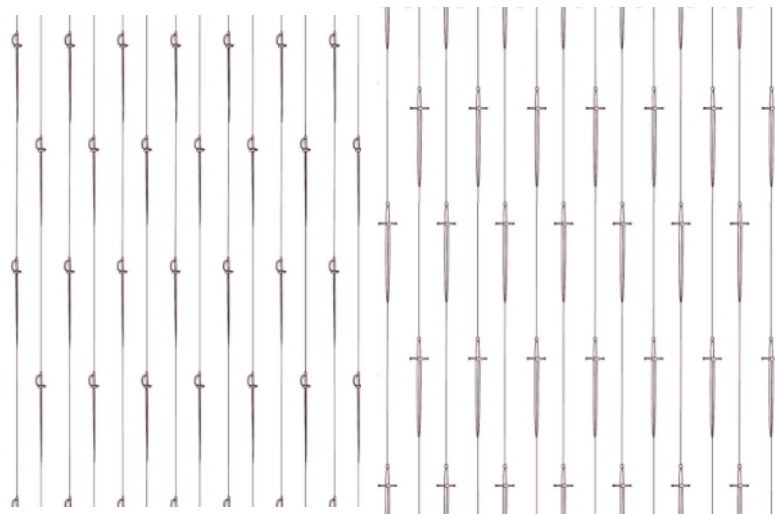
Proševy

V rámci druhé návrhové řady vznikaly návrhy proševů, které budou v oděvních artefaktech použity. Jejich funkce je jednak praktická (ochrana těla před zásahem zbraní), funguje také ale jako estetický prvek a oděvy zdobí.

Návrhy proševů vznikaly ruční minimalistickou kresbou minimálním počtem tahů. Inspirace vychází z dobového dekoru, ilustrací a také ze samotných zbraní používaných při šermu. Kresbu meče a kordu bylo nutné po první zkoušce počítačově upravit na rovnější linie (viz. *Obr. 77: Proševy raport*). Volná kresba působila totiž po vyšití jako chyba a celý vzor tak nevypadal dobře.

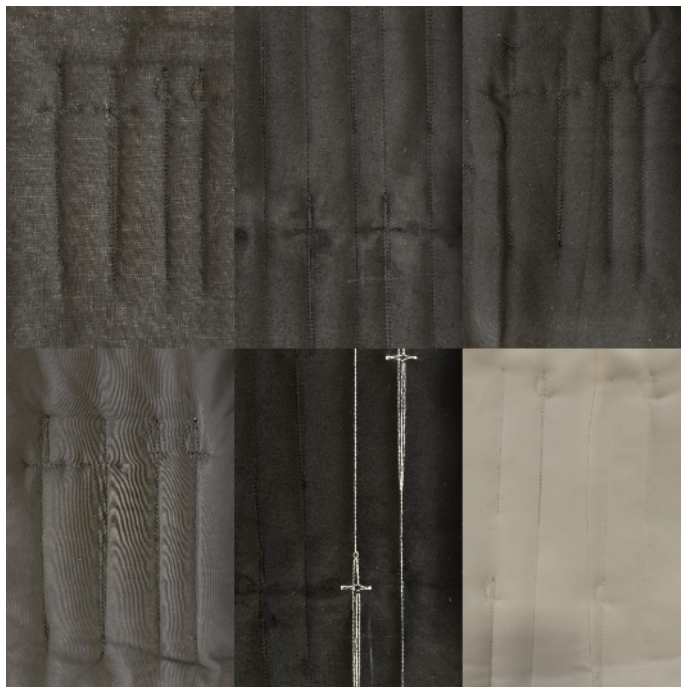

Obr. 76: Přípravná kresba proševů

Obr. 77: Proševy raport

Vybrané motivy byly zkušebně realizovány jako proševy na různé materiály. Mezi zkoušenými byly semiš, lněné plátno, bavlněný kepr, šust'ák, polyesterová kostýmová tkanina či viskózový kepr. Zkoušeny byly také různé druhy vyšivacích přízí, a to polyesterová, vlněná s příměsí akrylu či efektní stříbrná příze.

Obr. 78: Zkoušky proševů

Obr. 79: Zkoušky proševů

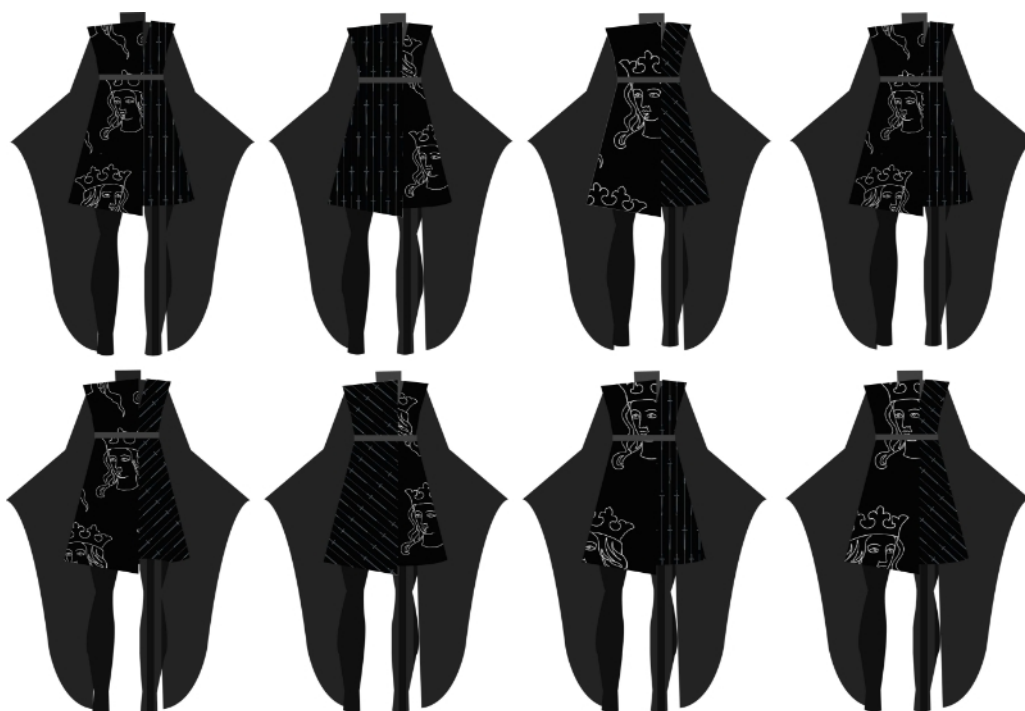
Obr. 80: Zkoušky proševů

Na základě zkoušek byly stanoveny finální materiály.

Oděvy pro německou školu – vrchní vesty budou realizovány ze semiše a lněného plátna. Vesty budou podloženy vatelínem a podšity bavlněným plátnem. Proševy na bundách budou vyšity vlněnou přízí. Legíny doplňující siluetu budou realizovány z bavlněného úpletu a pružného semiše. Rukávy budou realizovány z lněného plátna a semiše.

Oděvy pro francouzskou školu – vrchní prošívané vesty budou realizovány z polyesterové kostýmové tkaniny. Vesty budou podloženy vatelínem a podšity mikrosaténem. Proševy na bundách budou vyšity lesklou polyesterovou přízí. Košile doplňující siluetu budou realizovány z polyesterového saténu a na kalhotové sukně bude použita stejná polyesterová kostýmová tkanina jako na prošívané bundy.

Výšivky byly následně počítačově implementovány do vybraných oděvů.

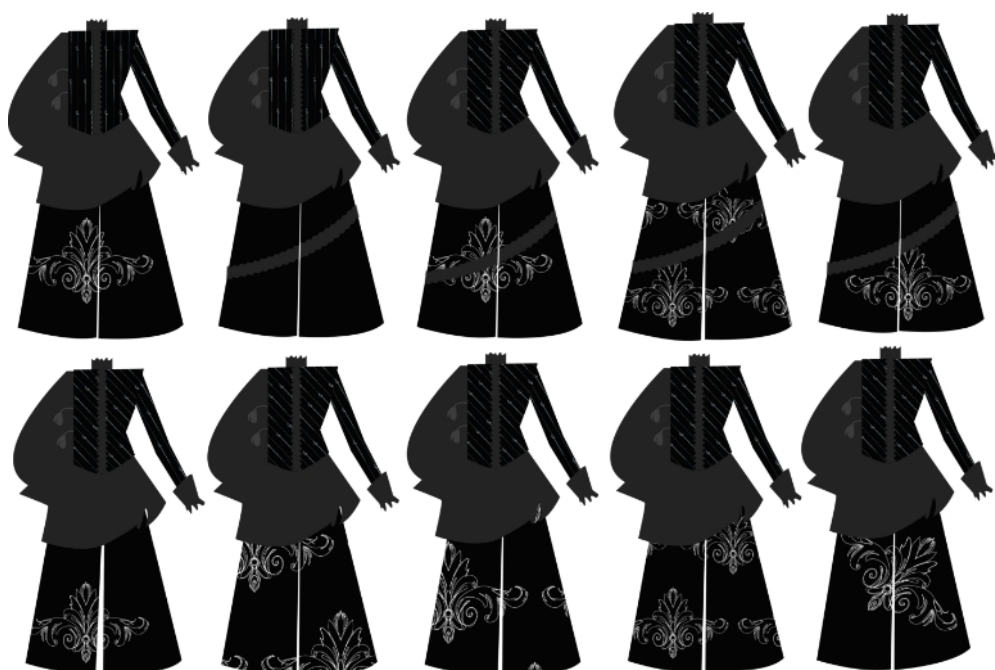
Obr. 81: Návrhová řada oděvu č. 1

Obr. 82: Návrhová řada oděvu č. 2

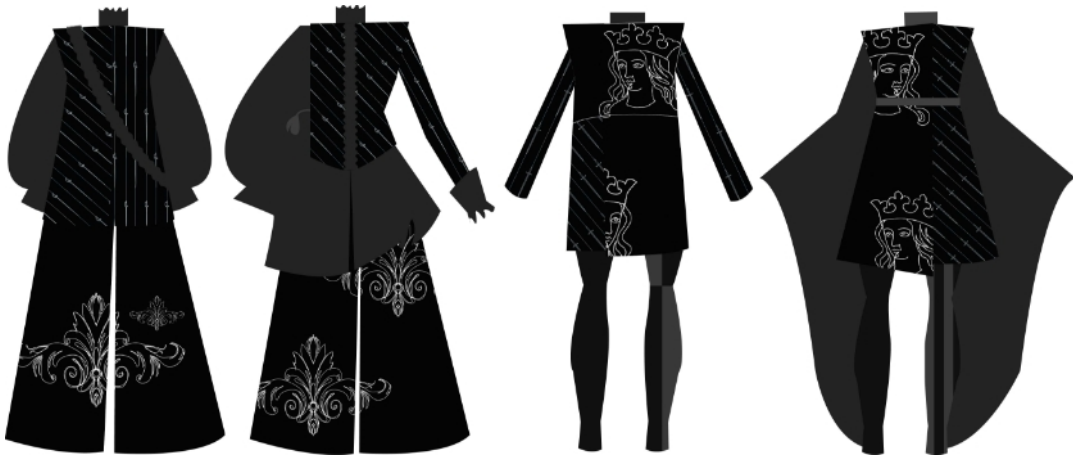
Obr. 83: Návrhová řada oděvu č. 3

Obr. 84: Návrhová řada oděvu č. 4

Z návrhů byly s drobnými úpravami vybrány 4 finální siluety s výšivkou.

Obr. 85: Finální siluety s implementovanou výšivkou

Tyto oděvy byly následně realizovány v kaliku. Jako materiál byly mimo jiné využity také zkoušky výšivky (zmíněné výše). Svou hmotou a vzhledem dobře simulovaly finální materiál a realisticky tak ukázaly formu oděvu.

Obr.: 86: Základní kaliko vesty pro německý oděv

Obr. 87: Vreční vesta

Obr. 88: Rukáv k vestě

Střih košile je řešen jako oboustranný oděv, lze ji tedy nosit dvěma způsoby.

Obr. 89: Košile varianta I

Obr. 90: Košile varianta II

Obr. 91: Kalhotová sukně

Obr. 92: Vesta č. 1

Obr. 93: Vesta č. 2

7 Realizace

Jak je zmíněno výše, některé oděvy jsou vyšívány či prošívány. Výšivky a proševy byly realizovány na vyšívacím stroji Tajima.

Materiál bylo před vyšíváním třeba připravit. U kalhotových sukní výšivka zasahuje přes šev. Bylo tedy nutné nejprve vystříhnout díly, v požadovaném švu je sešít a poté naznačit umístění výšivky a vyšít ji.

U prošíváných vest bylo třeba materiál podložit. Pod vrchový materiál byla umístěna vrstva vatelínu a pod něj stabilizační netkaná textilie. Vrstvy byly následně sestehovány. Na takto připravený materiál byly naznačeny díly, umístění výšivek a proševů, které byly následně vyšity.

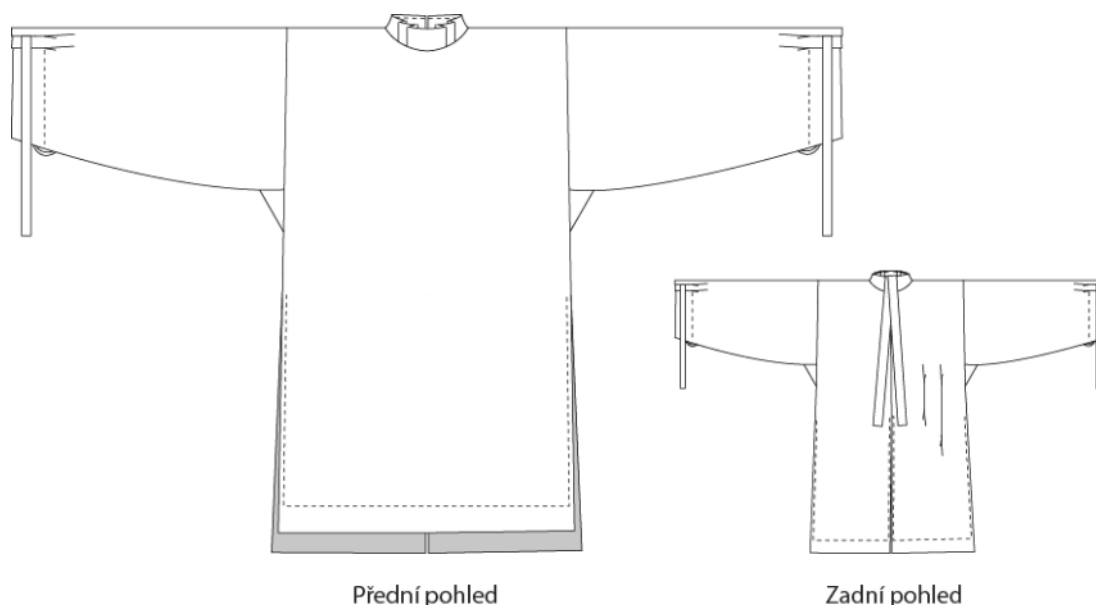

Obr. 94: Realizace výšivky na kalhotovou sukni

7.1 Francouzské oděvy

Košile

Košile je dlouhého rovného střihu s rozparky v bočních švech a v zadním středovém švu. Zadní díl je mírně rozšířen a na jedné straně tvarován drobnými výběry. Dolní kraje dílů jsou zahnuty a prošity. Rukávy jsou dlouhé, směrem k dolnímu kraji rozšířené. V oblasti podpaží je všit tvarovací klínek. Okolo zápěstí je rukáv tvarován pomocí záhybů. Do záhybů jsou všity vázačky, které se zavazují pod zápěstím. V této oblasti je našito poutko, kterým se vázačka provléká. Dolní kraj rukávu je zapraven tvarovanou podsádkou. Průkrčník košile je zapraven stojatým límcem. Límeček je dvojitý, též tvarovaný záhyby. V zadním díle límeček pokračuje do vázačky. Košili lze nosit předním i zadním dílem dopředu.

Obr. 95: Technický nákres košile

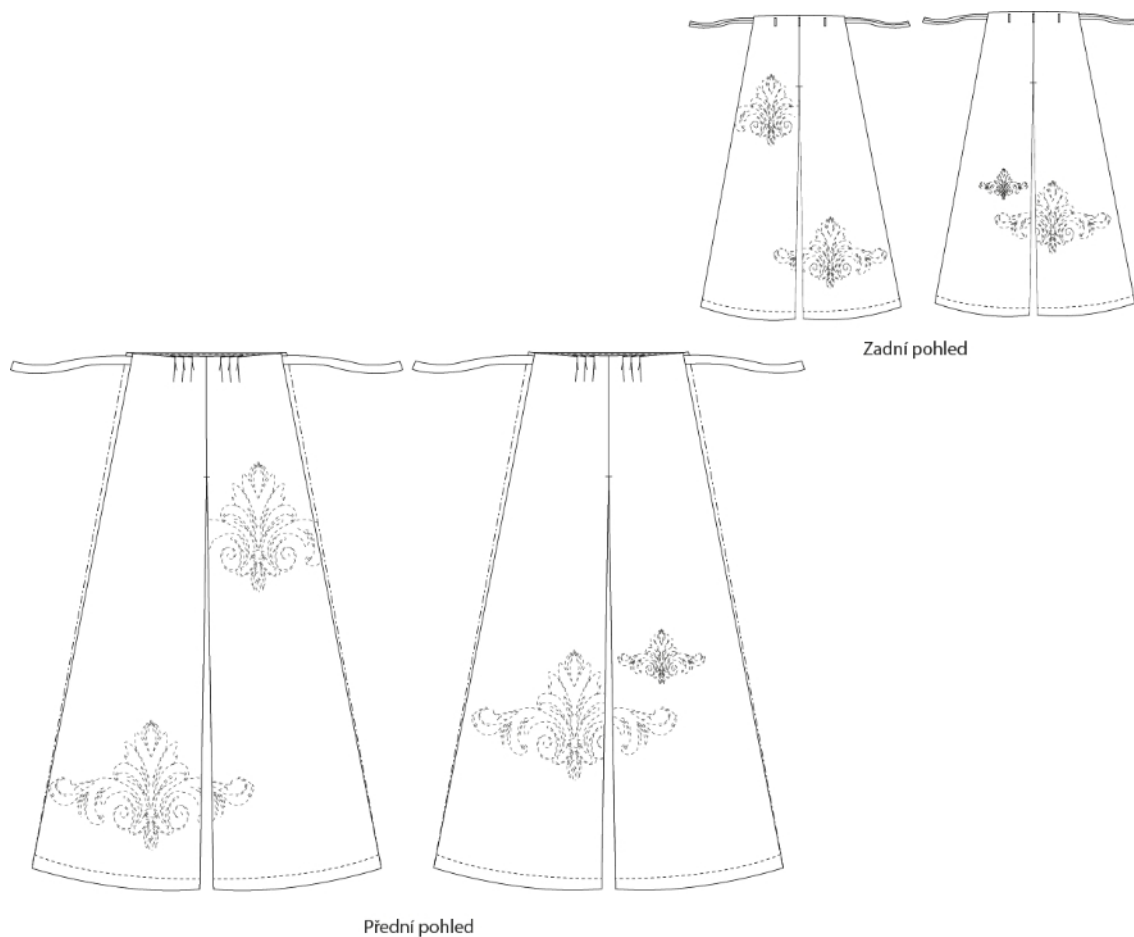
Údržba

Lze prát v pračce na šetrný program do 40°C. Nebělit. Nesušit v sušičce. Žehlit po rubové straně při maximální teplotě žehlicí plochy 150°C. Lze šetrně chemicky čistit.

Kalhotové sukně

Kalhotová sukně má rozšířenou siluetu A. V pase je zapravena tvarovaná podsádkou. Přední díl je tvarován záhyby. V bočních švech jsou všity vázačky. Na zadním díle jsou našita poutka, jimiž se vázačka protahuje. Nohavice jsou zdobeny výšivkou. Dolní kraj je zahnut a prošit.

Obr. 96: Technický nákres kalhotové sukně

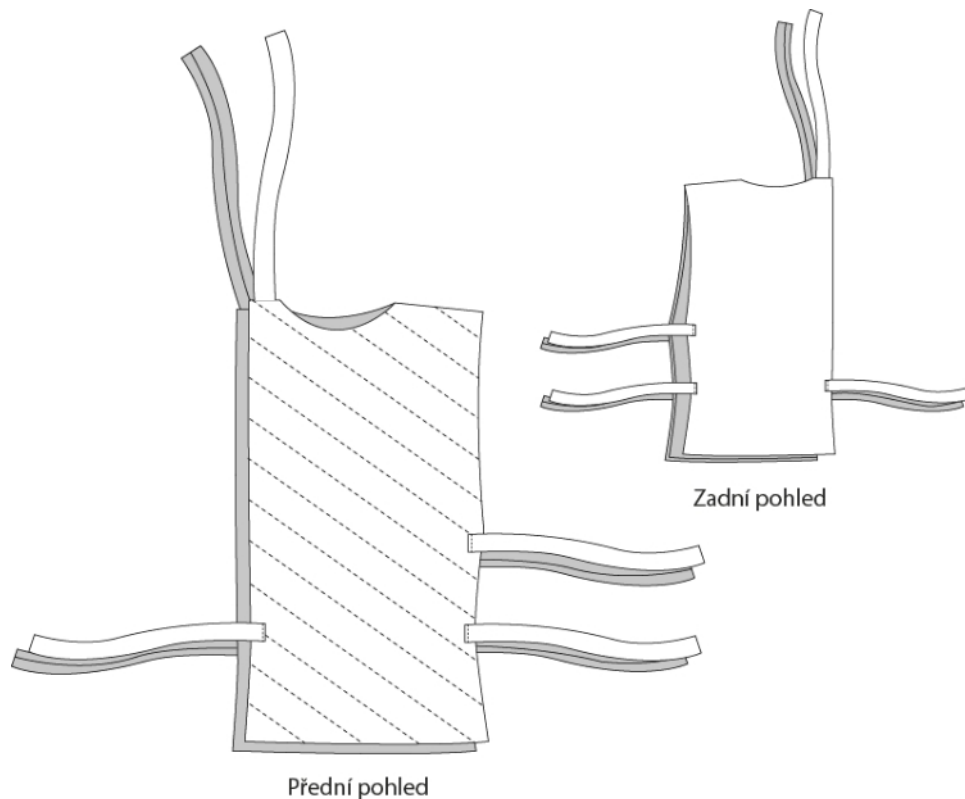
Údržba

Lze prát v pračce na šetrný program do 40°C. Nebělit. Nesušit v sušičce. Žehlit po rubové straně při maximální teplotě žehlicí plochy 150°C. Lze šetrně chemicky čistit.

Prošívaná vesta č.1

Vesta je asymetrického střihu. Přední díl je podložen vatelínem a je prošíván. Je podšíť. Boční kraje, dolní kraj a průkrčník jsou zapraveny lemovacím proužkem. Zadní díl je hladký, z podšívkového materiálu, kraje jsou zapraveny předšitím. V pravé náramenici a na bocích vesty v úrovni hrudi a pasu jsou našity vázačky, kterými se vesta upevňuje na tělo.

Obr. 97: Technický nákres vesty č. 1

Údržba

Neprat. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

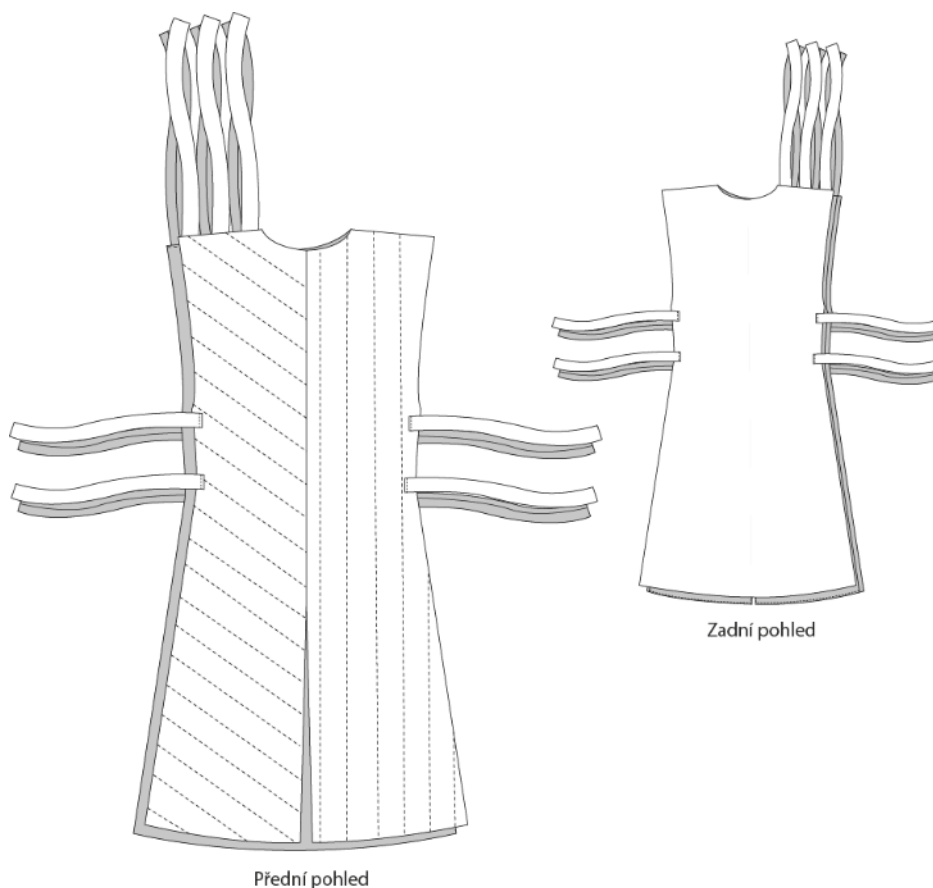

Z důvodu nedostatku materiálu nebyl realizován rukáv k vestě č. 1. Vesta je však plně funkční i bez této součásti.

Prošívaná vesta č.2

Vesta je v předním díle podložena vatélinem a prošívána. Středem dílu je veden členící šev. V něm je v dolním kraji umístěn rozparek. Díl je podšit, boční kraje jsou zapraveny lemovacím proužkem. Dolní kraj a průkrčník jsou zapraveny předšitím. Zadní díl je hladký, z podšivkového materiálu, kraje jsou zapraveny předšitím. V pravé náramenici a na bocích vesty v úrovni hrudi a pasu jsou našity vázačky, kterými se vesta upevňuje na tělo.

Obr. 98: Technický nákres vesty č. 2

Úržba

Neprat. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

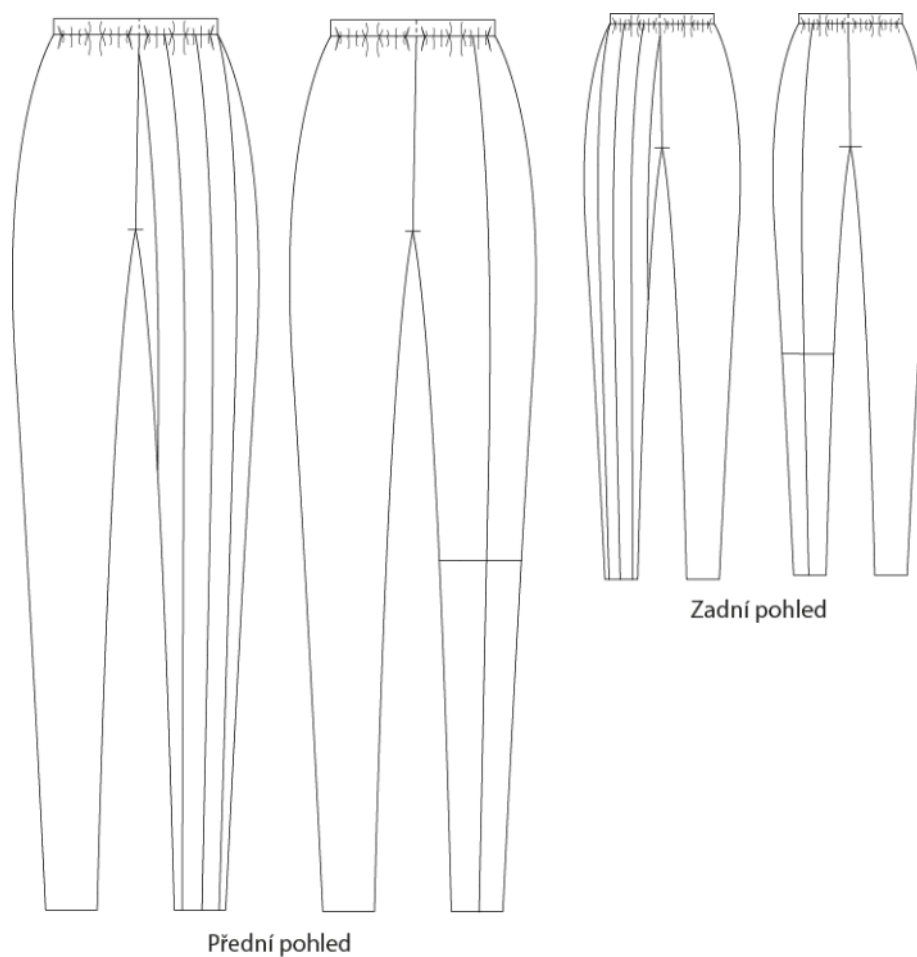

Na vesty č. 1 a 2 nebyl při finální realizaci našit volán (viz Obr. 85: *Finální siluety s implementovanou výšivkou*). V kombinaci s finálním proševem nevypadaly volány dobře a působily rušivě.

7.2 Německé oděvy

Legíny

Legíny jsou přiléhavé siluety. Pravá nohavice je hladká, levá je členěna švy. Pas je zapraven pasovým límcem s pruženkou. Dolní kraj je zahnut a skrytě přichycen.

Obr. 99: Technický náčrt legínů

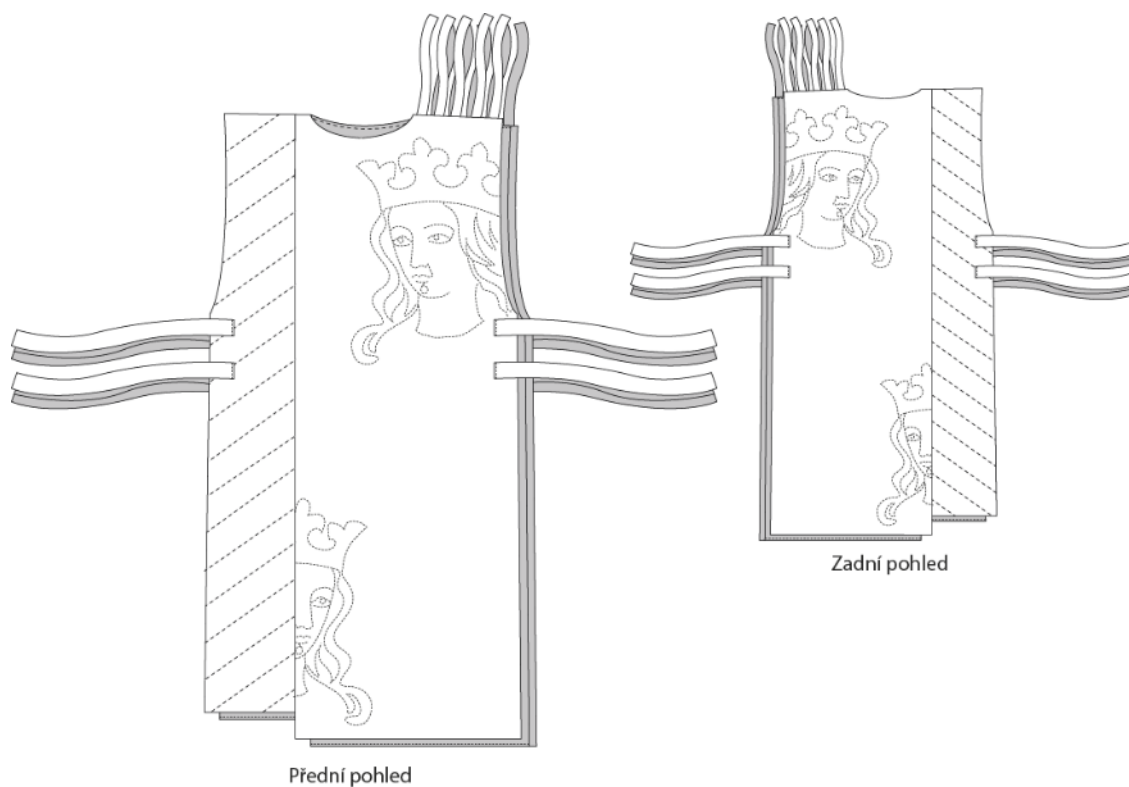
Údržba

Lze prát v pračce na šetrný program do 30°C. Nebělit. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

Vesta č. 3

Přední i zadní díl je podložen vatelínem a prošíván. Oba díly jsou podšity. Díly jsou asymetricky členěny svislým členicím švem. Dolní kraj je střižen asymetricky. Průkrčník a dolní kraj jsou zapraveny předšitím. Boční kraje jsou zapraveny lemovacím proužkem. V levé náramenici se nachází zavazování. V bocích jsou v úrovni hrudi a pasu našity vázačky, kterými se vesta upevňuje na tělo.

Obr. 100: Technický nákres vesty č. 3

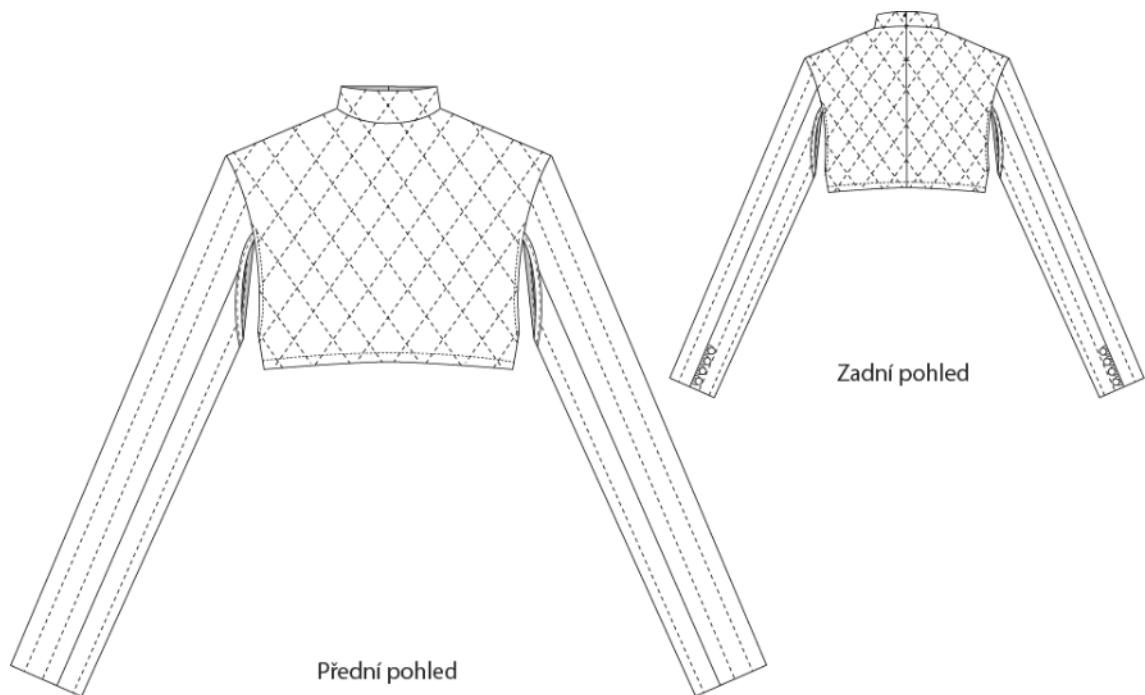
Údržba

Neprat. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

Rukávy k vestě č. 3

Rukávy jsou dvoudílné, podložené vatélnem a prošivané. Jsou podšité. Dolní kraje jsou zapraveny pomocí přinechané podsádky. Do členícího švu jsou všita ozdobná poutka s rolničkami. Rukávy jsou všity do úpletového topu se stojákem, který se v zadním středu zapíná na skryté zdrhovadlo. Top je v dolním kraji zahnut a prošit.

Obr. 101: Technický náčrt rukávů k vestě č. 3

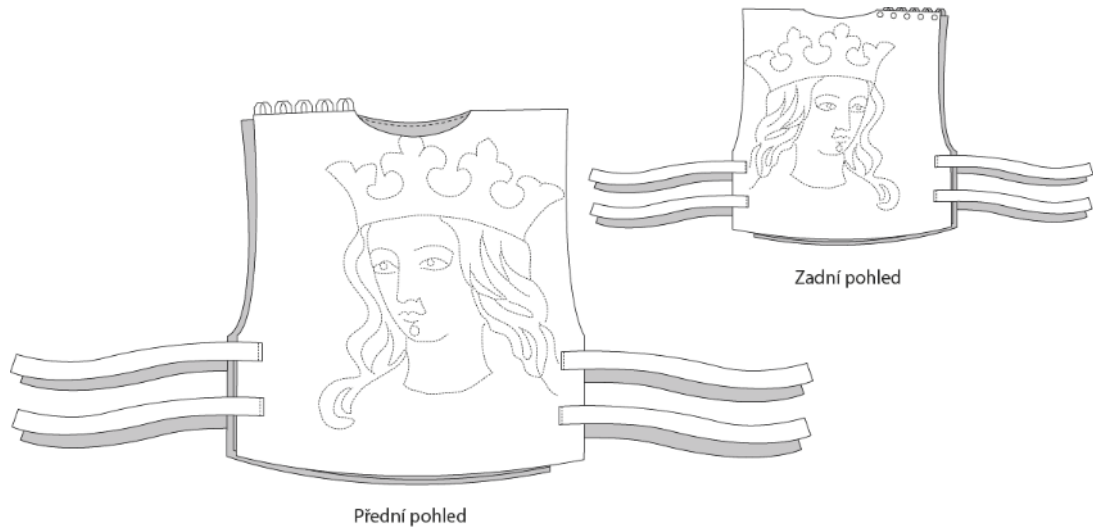
Údržba

Neprat. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

Vesta č. 4

Přední i zadní díl vesty je podložen vatelínem a prošíván. Oba díly jsou podšity. Průkrčník je zapraven předšitím. Boční a dolní kraje jsou zapraveny lemovacím proužkem. V pravé náramenici se nachází zapínání na očka a rolničky. V úrovni hrudi jsou na bocích našity vázačky, kterými se vesta upevňuje na tělo.

Obr. 102: Technický nákres vesty č. 4

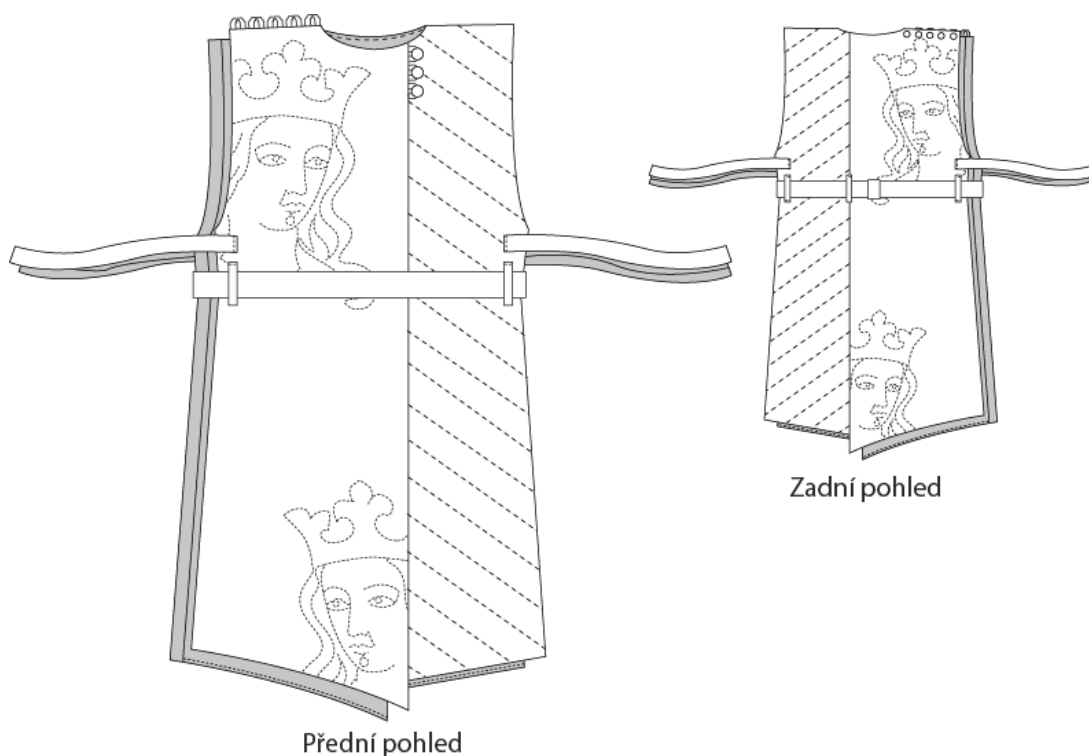
Údržba

Neprat. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

Vesta č. 5

Přední i zadní díl je podložen vatelínem a prošíván. Oba díly jsou podšity. Díly jsou asymetricky členěny svislým členicím švem. V předním díle se ve švu nachází falešné zapínání na očka a rolničky. Dolní kraj je střižen asymetricky. Průkrčník a dolní kraj jsou zapraveny předšitím. Boční kraje jsou zapraveny lemovacím proužkem. V pravé náramenici se nachází zapínání na očka a rolničky. V bocích jsou v úrovni hrudi a pasu našity vázačky, kterými se vesta upevňuje na tělo. V bocích pod vázačkami a na zadním díle jsou našita očka, kterými je protažen pásek. Pásek se zapíná na patenty.

Obr. 103: Technický náčrt vesty č. 5

Údržba

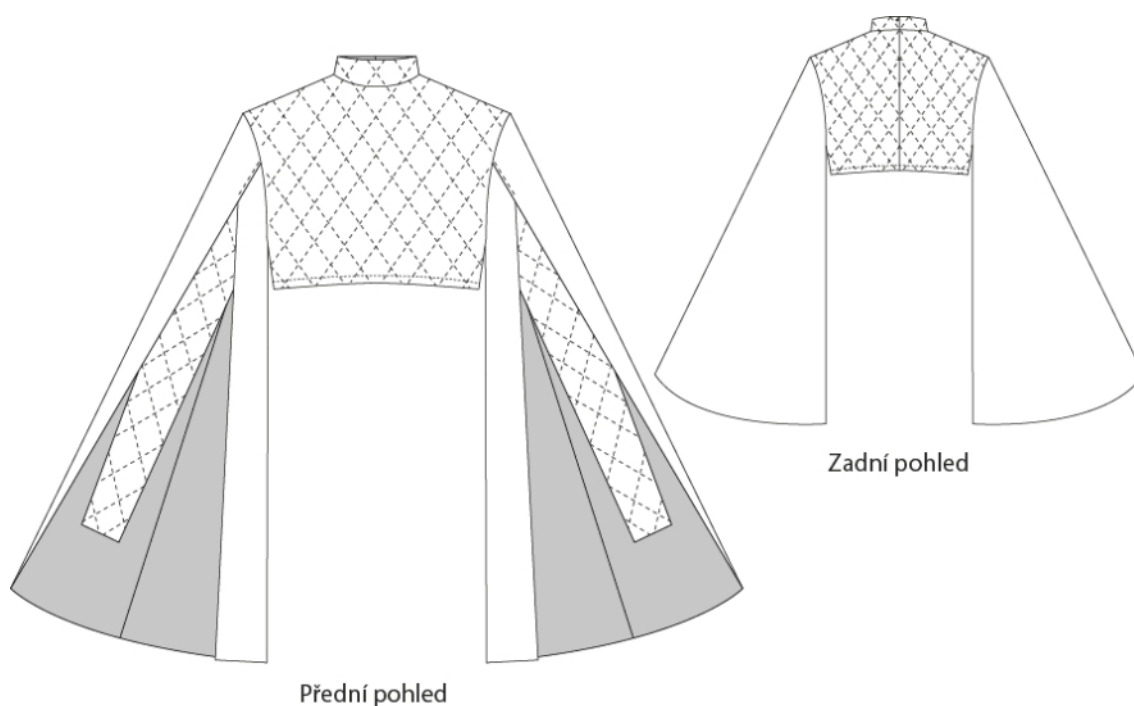
Neprat. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lze šetrně chemicky čistit.

Rukávy k vestě č. 5

Rukávy jsou dvojité. Spodní rukávy jsou jednoduché, úzkého střihu. Dolní kraj je zapraven pomocí přinechané podsádky. Vrchní rukávy jsou jednoduché, široké. V přední části rukávu se nachází hluboký rozporek. Rukávy jsou podšité. Vrchní a spodní rukávy jsou společně všity do úpletového topu se stojákem, který se zapíná v zadním středu pomocí skrytého zdrhovadla. Top je v dolním kraji zahnut a prošit.

Střihové řešení rukávů bylo při realizaci změněno oproti původnímu návrhu. Původní návrh rukávů totiž působil až příliš historicky a oděv posouval spíše na úroveň kostýmu. To bylo nežádoucí.

Obr. 104: Technický nákres rukávů k vestě č. 5

Údržba

Lze prát v pračce na šetrný program do 30°C. Nebělit. Nesušit v sušičce. Nežehlit. Lněný rukáv lze lehce napařit. Lze šetrně chemicky čistit.

8 Závěr

Záměrem diplomové práce bylo vytvořit sérii oděvních artefaktů pro historický šerm. Důležitým aspektem práce byl důraz na můj vlastní osobní vkus a styl. Oděvy v sobě snoubily historickou inspiraci a moderní oděv mně blízký. Vznikla série variabilních oděvních artefaktů. Jednotlivé kusy lze nosit jako sportovní oděv na trénink historického šermu nebo jako součást každodenního oděvu. Jedná se tak v podstatě o jakýsi šatník. Artefakty fungují v kombinaci mezi sebou, ale lze je také nakombinovat s jinými kusy oděvu, jako jsou např. tepláky, džíny, triko nebo košile. Podle potřeby tak může vznikat široká škála outfitů, a to sportovních i ležérních.

Tento koncept pro mě byl náročný ve snaze vymyslet správný způsob, jak prolnout historický oděv s moderním tak, aby artefakty nepůsobily jako historická reprodukce nebo aby dokonce nevypadaly směšně. K tomu všemu musely také splňovat požadavky na funkčnost pro výcvik šermu a zároveň být dostatečně pohodlné pro každodenní nošení. Jako první jsem pracovala s myšlenkou, že vytvořím variabilní oděvy, které bude možno přetvořit z historické siluety na tu moderní pomocí odnímatelných prvků a dílů. Tato idea však nebyla dostačující. Oděvy stále působily příliš kostýmově. Postupně jsem pak našla směr ve zjednodušení a prolnutí obou siluet. K tomu mi pomohla cvičná aranž drapérie na figuríně. Získala jsem nový pohled na věc. Oděvy se zjednodušily a historizující podtón se do nich dostal pomocí drobných nuancí v siluete a ve využití historických prvků jako funkční součástí, např. rolničky jako knoflíky, zdobné vázačky pro upevnění oděvů na tělo či proševy vycházející z dobových dekorů a podoby samotných zbraní.

Nečekanou překážkou byl také nákup některých materiálů. Dle mého pozorování je totiž černá barva nejžádanější. Mnohokrát se mi tak stalo, že požadovaný materiál byl v černé barvě nedostupný nebo byl k dispozici pouze omezený zbytkový kus. Často tak bylo nutné návrh přizpůsobit faktu, že pro realizaci mám jen omezené množství materiálu. Tato skutečnost mi však pomohla naučit se přizpůsobit a pracovat nejen na základě vlastní ideje, ale také na základě dostupných zdrojů.

Jako další velký přínos pro osobní rozvoj vnímám možnost vyzkoušet si pro mě novou technologii strojového vyšívání. Tato technologie mě lákala už od začátku studia a jsem ráda, že jsem se k ní v rámci diplomové práce dostala. Bylo však náročné se po krátkém seznámení s vyšívacím strojem rovnou pustit do finální realizace. Proces skýtal několik překážek, jako je např. omezená vyšívací plocha. Rám vyšívacího stroje byl téměř vždy menší než plocha materiálu, na kterou jsem potřebovala vyšít. Proševy tak bylo nutno na sebe ručně napojovat, což zahrnovalo přesné vyměřování a precizní práci. U některých výšivek bylo také třeba najít kompromis, co se týče velikosti, protože ne všechny výšivky bylo možné vyšít v rozměrech, které jsem si představovala. Stroji také často dělalo problém vyšít do tlusté vrstvy materiálu s vatelínem a špatně provazoval stehy. Bylo tak nutné u výšivky stát a stroji napomáhat stlačováním materiálu po celou dobu vyšívání.

Práce se však i navzdory různým překážkám dle mého názoru zdařila. S oděvy jsem spokojená. Umím si dobře představit, že v nich půjdu na trénink šermu, i že artefakty nakombinuji s jinými kusy oděvů a budu je běžně nosit. Ohlas lidí z okruhu šermířů byl na toto téma pozitivní, proto si myslím, že idea diplomové práce je dostatečně silná pro vznik značky, která by tuto myšlenku rozvedla pro širší okruh lidí a nabídla ji k prodeji. Prostor pro následný růst značky vidím v možnosti rozpracování do pánské kolekce nebo v rozšíření okruhu o další historické etapy. Myslím si, že myšlenka by na trhu našla své místo, protože tento koncept zatím žádná jiná značka nenabízí. Přidanou hodnotu oděvů navíc spatřuji v možnosti přizpůsobit výrobu tak, aby byla zero waste. Většina oděvů vychází střihově díky historickým souvislostem z obdélníků, při správném polohování by tak materiál mohl být maximálně využit. Případné zbytkové prostříhy by pak mohlo být možné využít jako součást vycpávky do prošívaných vest.

9 Fotodokumentace

10 Zdroje

Odborná literatura:

- [1] KOVAŘÍK, Jiří a KŘÍŽEK, Leonid. *Historie evropských duelů a šermu*. Militaria (Elka Press). Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-87057-19-3
- [2] KOVAŘÍK, Jiří a KŘÍŽEK, Leonid. *Historie evropských duelů a šermu*. Militaria (Elka Press). Praha: Mladá fronta, 2013. ISBN 978-80-87057-16-2
- [3] VACULÍK, Jaroslav. *Šerm kordem po francouzsku: jako vznešené umění a zábava šlechty*. Kroměříž: Národní památkový ústav, územní památková správa v Kroměříži, 2022. ISBN 978-80-908257-1-0
- [4] VYTOPIIL, Petr. *Škola šermu dlouhým mečem, 1. díl – Základní techniky*. Brno: Znoyem, 2022. ISBN 978-80-908483-0-6
- [5] KYBALOVÁ, Ludmila. *Barok a rokoko*. Dějiny odívání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-144-1
- [6] FOGG, Marnie (ed.). *Móda: úžasný příběh fenoménu: historický vývoj, detailní vyobrazení i příběhy slavných návrhářů*. Přeložil Zuzana PAVLOVÁ, přeložil Runka ŽALUDOVÁ. V Praze: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-224-6
- [7] KYBALOVÁ, Ludmila. *Renesance: (15. a 16. století)*. Dějiny odívání. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996. ISBN 80-71-06-143-3
- [8] KUTÍLKOVÁ, Dagmar a MŽYKOVÁ, Marie. *Vojenské odívání: od třicetileté války do počátku 20. stol.* Dějiny odívání. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-934-8
- [10] KYBALOVÁ, Ludmila. *Středověk*. Praha: NLN – Nakladatelství lidové noviny, 2009. ISBN 9788071061465
- [14] EMBLETON, Gerry. *Oděv a zbroj vojáka ve středověku*. Praha: Nakladatelství Miroslav Sobotka, FIGHTERS PUBLICATIONS, 2007. ISBN 978-80-86977-12-6
- [15] RENAN, Ary. *Le Costume en France*. Paříž: Ancienne Maison Quantin, 1890
- [16] von BOEHN, Max. *Das beiwerk der mode*. Mnichov: F. Bruckmann A.-G., 1928

[17] KEUBKE, Klaus-Ulrich. 1000 Uniformem. Praha: Svojtka&Co., 2008. ISBN 978-80-7352-973-4

[18] KLUČINA, Petr, ROMANÁK, Andrej, RICHTER, Karel. Člověk, zbraň a zbroj v obraze doby 5.-17. stol. Praha: Naše vojsko, 1983. ISBN 28-120-83

[19] KLUČINA, Petr, ROMANÁK, Andrej, RICHTER, Karel. Člověk, zbraň a zbroj v obraze doby 17.-20. stol. Praha: Naše vojsko, 1984

[20] RACIENT, Auguste. *The Costume History*. Cologne: Taschen, 2015. ISBN 9783836555401

Online zdroje:

[9] DEVI R., Abarrna. *Evolution of French fashion from 16th to 19th century*. Online. In: Fibre2Fashion.com. září 2017. Dostupné z: <https://www.fibre2fashion.com/industry-article/7981/evolution-of-french-fashion-from-16th-to-19th-century> [cit. 7.11.2023]

[11] World4. *German fashions of the 14th century*. Online. In: World4.eu. 27.1. 2014. Dostupné z: <https://world4.eu/german-medieval/> [cit. 7.11.2023]

[12] World4. *German medieval fashion history in the 15th century*. Online. In: World4.eu. 6.11.2013. Dostupné z: <https://world4.eu/german-medieval-fashion/> [cit. 7.11.2023]

[13] World4. *German costume history. Women fashion of the 15th century*. Online. In: World4.eu. 29.8.2014. Dostupné z: <https://world4.eu/costume-history-15th-century/> [cit. 7.11.2023]

[21] Field Grey. *Dior, designer of dreams*. Online. In: [Field-grey.com](http://field-grey.com).

Dostupné z: <https://www.field-grey.com/blog/dior-designer-of-dreams/> [cit. 29.02.2024]

[22] Victoria Albert Museum. *Vivienne Westwood: a taste for the past*. Online. In: [Vam.ac.uk](http://vam.ac.uk) Dostupné z: <https://www.vam.ac.uk/articles/vivienne-westwood-a-taste-for-the-past> [cit. 29.02.2024]

- [23] Victoria Albert Museum. *Alexander McQueen - an introduction*. Online. In: Vam.ac.uk Dostupné z: <https://www.vam.ac.uk/articles/alexander-mcqueen-an-introduction> [cit. 29.02.2024]
- [24] Luxury-shops. *Dolce Gabanna: History, iconic designs and more*. Online. In: Luxury-shops.com. Dostupné z: <https://www.luxury-shops.com/blog/dolce-gabbana-history-iconic-designs-more> [cit. 29.2.2024]
- [25] DYER, Deidre. *Anatomy of a Trend: Versace's baroque print*. Online. In: TeFader.com 20.10.2011. Dostupné z: <https://www.thefader.com/2011/10/20/anatomy-of-a-trend-versaces-baroque-print> [cit. 29.02.2024]
- [26] Wikipedia. *Historical European martial arts*. Online. In: Wikipedia.org. 17.2.2024 Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Historical_European_martial_arts#cite_note-13 [cit. 29.02.2024]
- [27] CHOUINARD, Maxime. *Men in White: The history of the fencing uniform*. Online. In: Hemamisfits.com. 19.2.2017. Dostupné z: <https://hemamisfits.com/2017/02/19/men-in-white-the-history-of-the-fencing-uniform/> [cit. 02.03.2024]
- [28] CHIRASNIA, Irina. *Why are fencing uniforms white?*. Online. In: Academyoffencingmasters.com. 21.4.2014. Dostupné z: <https://academyoffencingmasters.com/blog/why-are-fencing-uniforms-white/> [cit. 02.03.2024]
- [62] FARE, Malcolm. *The development of fencing kit*. Online. In: Leonpaul.com. 12.6.2019. Dostupné z: <https://www.leonpaul.com/blog/the-development-of-fencing-kit/> [cit. 02.03.2024]
- [29] Fechtbuch Talhoffer. In: Wikipedia.org. [online]. 6. září 2008 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Talhoffer#/media/File:De_Fechtbuch_Talhoffer_014.jpg
- [30] Thibault grip. In: Blog.Subcaelo.net [online]. 1. května 2022. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://blog.subcaelo.net/ensis/thibaults-grip/>

- [31] Rukopis Petera von Danziga. In: Wikipedia.org [online]. 26. ledna 2005 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Cod._44_A_8#/media/File:MS_44_A_8_1v.jpg
- [32] Cinquieme position du Salut. In: www.nd.edu. [online]. 11. dubna 2016 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://sites.nd.edu/rbsc/cole-des-armes/>
- [33] Saint Didier. In: Wikitenauer.com [online]. 1. března 2013 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: https://wikitenauer.com/wiki/Henry_de_Saint_Didier#/media/File:Saint_Didier_15-16.png
- [34] Tři mušketýři. In: Wikipedia.org [online]. 25. listopadu 2015 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Three_Musketeers#/media/File:Dartagnan-musketeers.jpg
- [35] Coup destramasson l'espagnol. In: gallica.bnf.fr. [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k206032t>
- [36] Počátek hádky. In: Artsdot.com [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://en.artsdot.com/@/9HTQXV-John-Pettie-The-Commencement-of-the-Quarrel>
- [37] Zabití Bussyho d'Amboise. In: Meisterdrucke.us [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.meisterdrucke.us/fine-art-prints/Unknown-artist/918994/Louis-de-Bussy-d%27Amboise-seigneur-de-Bussy-%281549-1579%29-dit-Bussy-d%27Amboise-tue-par-Charles-de-Chambes-%281549-1621%29%2C-count-of-Montsoreau---engraving-in-%22Dictionnaire-populaire-illustrious%22---1864---by-Joseph-Decembre-and-Edmond-Allonier--.html>
- [38] Charles Geneviève Louis Auguste Timothée d'Eón de Beaumont. In: Wordpress.com. [online]. 23. dubna 2015 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://georgianera.wordpress.com/tag/charles-genevieve-louis-auguste-andre-timothee-deon-de-beaumont/>
- [39] Souboj meče a dýky. In: Meisterdrucke.com. [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.meisterdrucke.cz/umelecke-tisky/Percy-Macquoid/173586/Typy-star%C3%A9ho-%C5%A1ermu-II%2C-Souboj-me%C4%8De-a-d%C3%BDky.html>

- [40] Návrh rapíru, dýky a příslušenství. In: Collections.vam.ac.uk [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://collections.vam.ac.uk/item/O1019518/design-for-rapier-hilt-companion-drawing-erasmus-hornick/>
- [41] Engagement en quarte au dedans des armes. In: Wordpress.com [online]. 31. prosince 2008 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://fencingclassics.wordpress.com/2008/12/31/foil-france-c-1676/>
- [42] Knight and noble maiden. In: www.siu.edu. [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.siu.edu/COSTUMES/PLATE20CX.HTML>
- [43] Ages of man. In: Wikipedia.org. [online]. 2. září 2020 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/1400%E2%80%931500_in_European_fashion#/media/File:Zehen_eygenschaft_des_alters_der_menschen_BM_1872_0608_351_\(cropped\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/1400%E2%80%931500_in_European_fashion#/media/File:Zehen_eygenschaft_des_alters_der_menschen_BM_1872_0608_351_(cropped).jpg)
- [44] German noblewomen. In: www.siu.edu. [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.siu.edu/COSTUMES/PLATE23CX.HTML>
- [45] Jelení královna. In: Spielkarten.livejournal.com [online]. 14. února 2015 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://spielkarten.livejournal.com/29925.html>
- [46] Ball at the Valois court. In: Spiralworlds.com [online]. 2002 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://spiralworlds.com/character-classes/fighter/cc-noble/>
- [47] History of Fashion. Charles IX 1560 to 1574. Henry III 1574 to 1589. In: World4.eu. [online]. [cit. 02.03.2024] Dostupné z: <https://world4.eu/16th-century-costumes-fashion/>
- [48] A Musketeer - The Time of Louis XIII. In: Hoocher.com. [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: http://hoocher.com/Jean_Louis_Ernest_Meissonier/Jean_Louis_Ernest_Meissonier.htm
- [49] French Noblewomen in 1650. In: World4.com. [online]. 28. května 2013 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://world4.eu/17th-century-fashion/>
- [50] Rhingraves. In: Saladelcembalo.com [online]. 2012 [cit. 02.03.2024] Dostupné z: <https://www.saladelcembalo.org/musicabito/p10b.htm>

- [51] Louis XIV. In: Independent.co.uk [online]. 4. července 2013 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/life-style/fashion/features/fury-s-fashion-people-louis-xiv-the-power-dresser-8687381.html>
- [52] Louis XIV. In: Onthisday.com [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.onthisday.com/people/louis-xiv>
- [53] History of Fashion. Louis XIV 1668 to 1694. Louis XV 1720 to 1760. In: World4.com [online]. 20. února 2015. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://world4.eu/louis-xv-rococo-fashion/>
- [54] Declaration of love. In: Wikipedia.org [online]. 27. června 2015 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Fran%C3%A7ois_de_Troy#/media/File:Declarationoflove.jpg
- [55] LouisXV. In: Wikipedia.org [online]. 28. února 2007 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:LouisXV-1.jpg>
- [56] Madame de Pompadour. In: Obrazy-nábytek.cz. [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.obrazy-nabytek.cz/francois-boucher-madame-de-pompadour/>
- [57] Marie Antoinette, Archduke Maximilian and Louis XVI. In: Habsburger.net [online]. [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.habsburger.net/en/persons/habsburg/marie-antoinette>
- [58] Marie Antoinette en Chemise. In: Racked.com [online]. 10. ledna 2018 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://www.racked.com/2018/1/10/16854076/marie-antoinette-dress-slave-trade-chemise-a-la-reine>
- [59] Mini-crini. In: Wordpress.com [online]. 18. září 2013 [cit. 02.03.2024]. Dostupné z: <https://pleasurephoto.wordpress.com/tag/vivienne-westwood/page/4/>
- [60] Versace baroque print. In: Voque.fr. [online]. 17. srpna 2020 [cit. 02.03.2024] Dstupné z: <https://www.vogue.fr/fashion/galerie/flashback-versace-style-in-the-nineties>
- [61] Hema fencing gear. In: Tumblr.com. [online]. [cit. 02.03.2024] Dostupné z: <https://postapocalypticfashion.tumblr.com/page/170>
- [62] Women's ready-to-wear. In: Therow.com. [online]. [cit. 02.03.2024] Dostupné z: <https://www.therow.com/en-eu/collections/women-clothing-ready-to-wear>

11 Seznam použitých obrázků

Obrázek 1: Ilustrace z kodexu Cod.icon. 394a Hanse Talhoffer [29].....	13
Obrázek 2: Souboj rapíru a meče [30].....	14
Obrázek 3: Detail dlouhého meče z ilustrace rukopisu Petera von Danzig [31].....	15
Obrázek 4: Obr. 4: Ilustrace pozdravu z knihy L'École des armes (aut. Domenico Angelo Tremanondo Malevoltiho) [32].....	16
Obrázek 5: Ilustrace z Didierova díla (1573) [33].....	17
Obrázek 6: d'Artagnan a Tři mušketýři (Maurice Leloir, 1894) [34].....	18
Obrázek 7: Ilustrace z knihy Maistre d'Armes ou l'exercice de l'espee seule dans sa perfection [35].....	19
Obrázek 8: Počátek hádky (John Pettie, 1880) [36].....	20
Obrázek 9: Zabití Bussyho d'Amboise (Charles de Chambes, 1864) [37].....	21
Obrázek 10: Charles Geneviève Louis Auguste Timothée d'Eón de Beaumont v převleku za „rytířku d'Eon“ [38].....	22
Obrázek 11: Šermířský souboj s rapírem a dýkou (Percy Macquoid) [39].....	23
Obrázek 12: Návrh rapíru, dýky a příslušenství, Erasmus Hornick (1560–1570) [40]..	24
Obrázek 13: Cvičení s fleretem (1740) [41].....	25
Obrázek 14: Německý oděv 14. století [42].....	28
Obrázek 15: Fáze života (Německo, 1482) [43].....	29
Obrázek 16: Německé šlechtičny, 1. pol. 15. století [44].....	30
Obrázek 17: Hrací karta, 2. pol. 15. stol. [45].....	31
Obrázek 18: Mignon na detailu z obrazu Bál na dvoře Valois (1880) [46].....	33
Obrázek 19: Dámský oděv za vlády Karla IX. A Jindřicha III [47].....	34
Obrázek 20: Mužský oděv doby Ludvíka XIII. [48].....	35
Obrázek 21: Francouzská šlechtična v roce 1650 [49].....	36

Obrázek 22: Rourovité kalhoty s ozdobami a pozdější rhingrave [50].....	37
Obrázek 23: Ludvík XIV. na rytině z roku 1886 (J. Cook) [51].....	38
Obrázek 24: Ludvík XIV. v alonžované paruce [52].....	39
Obrázek 25: Vývoj dámského oděvu za vlády Ludvíka XIV. a Ludvíka XV. [53].....	40
Obrázek 26: Vyznání lásky (Jean Francois de Troy, 1731) [54].....	41
Obrázek 27: Ludvík XV. (Louis Michel van Loo, 1763) [55].....	42
Obrázek 28: Madame de Pompadour v robe á la francaise [56].....	43
Obrázek 29: Ludvík XVI. s Marií Antoinettou [57].....	44
Obrázek 30: Marie Antoinetta v robe chemise (Marie Louise Élisabet Vigée Le Brun, 1783) [58].....	45
Obrázek 31: Příklad šermířského ochranného oděvu HEMA [61].....	47
Obrázek 32: Mini-crini a korzet [59].....	48
Obrázek 33: Barokní potisk Versace [60].....	49
Obrázek 34.: Inspirační moodboard.....	52
Obrázek 35: Inspirační moodboard.....	53
Obrázek 36: Příklad elegantního baggy outfitu [62].....	54
Obrázek 37: Oděvy pro horní část těla.....	55
Obrázek 38: Oděvy pro dolní část těla.....	55
Obrázek 39: Šaty, dlouhá jarní bunda.....	56
Obrázek 40: Sportovní oděvy pro dolní část těla.....	56
Obrázek 41: Sportovní oděvy pro horní část těla.....	56
Obrázek 42: Návrhy oděvu č.1.....	58
Obrázek 43: Návrhy oděvu č. 2.....	59
Obrázek 44: Návrhy oděvu č. 3.....	60
Obrázek 45: Návrhy oděvu č. 4.....	60
Obrázek 46: Návrhy oděvu č. 5.....	61

Obrázek 47: návrhy oděvu č. 6.....	62
Obrázek 48: Návrhy oděvu č. 7.....	63
Obrázek 49: Kaliko 1:2, tvarová modelace.....	63
Obrázek 50: Oděv č. 1.....	64
Obrázek 51: Oděv č. 1 v historické siluetě.....	64
Obrázek 52: Rukáv k oděvu č. 1.....	65
Obrázek 53: Spodní triko.....	65
Obrázek 54: Původní návrh oděvu č. 2 s podélnými členícími švy.....	66
Obrázek 55: Upravené střihové řešení oděvu č. 2 s příčným členícím švem.....	66
Obrázek 56: Oděv č. 2 v historické siluetě.....	67
Obrázek 57: Rukáv k oděvu č. 2.....	67
Obrázek 58: Oděv č. 2 v historické siluetě s rukávem.....	68
Obrázek 59: Kapuce.....	68
Obrázek 60: Spodní triko.....	69
Obrázek 61: Oděv č. 3.....	69
Obrázek 62: Oděv č.3 s pelerínou.....	70
Obrázek 63: Oděv č. 3 s tvarovaným límcem.....	70
Obrázek 64: Kapuce.....	71
Obrázek 65: Oděv č. 4.....	71
Obrázek 66: Vzorek zapínání.....	72
Obrázek 67: Vzorky tvarovaných lemů.....	72
Obrázek 68: Příklad modelace na figuríně.....	73
Obrázek 69: Oděv č. 1.....	73
Obrázek 70: Oděv č. 2.....	74
Obrázek 71: Oděv č. 3.....	74

Obrázek 72: Oděv č. 4.....	74
Obrázek 73: Návrh spodní košile.....	75
Obrázek 74: Návrh kalhotové sukně.....	75
Obrázek 75: Vybrané siluety.....	75
Obrázek 76: Přípravná kresba proševů.....	76
Obrázek 77: Proševy raport.....	76
Obrázek 78: Zkoušky proševů.....	77
Obrázek 79: Zkoušku proševů.....	77
Obrázek 80: Zkoušky proševů.....	78
Obrázek 81: Návrhová řada oděvu č. 1.....	79
Obrázek 82: Návrhová řada oděvu č. 2.....	79
Obrázek 83: Návrhová řada oděvu č. 3.....	80
Obrázek 84: Návrhová řada oděvu č. 4.....	80
Obrázek 85: Finální siluety s implementovanou výšivkou.....	81
Obrázek 86: Základní kaliko vesty pro německý oděv.....	81
Obrázek 87: Vrchní vesta.....	82
Obrázek 88: Rukáv k vestě.....	82
Obrázek 89: Košile varianta I.....	83
Obrázek 90: Košile varianta II.....	83
Obrázek 91: Kalhotová sukně.....	84
Obrázek 92: Vesta č. 1.....	84
Obrázek 93: Vesta č. 2.....	84
Obrázek 94: Realizace výšivky na kalhotovou sukni.....	85
Obrázek 95: Technický nákres košile.....	86
Obrázek 96: Technický nákres kalhotové sukně.....	87

Obrázek 97: Technický nákres vesty č. 1.....	88
Obrázek 98: Technický nákres vesty č. 2.....	89
Obrázek 99: Technický nákres legínů.....	90
Obrázek 100: Technický nákres vesty č. 3.....	91
Obrázek 101: Technický nákres rukávů k vestě č. 3.....	92
Obrázek 102: Technický nákres vesty č. 4.....	93
Obrázek 103: Technický nákres vesty č. 5.....	94
Obrázek 104: Technický nákres rukávů k vestě č. 5.....	95